

МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

№ 15-16 (584-585)
 ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
 26 серпня 2023 року

ВІСТІ

СТУДЕНТИ: ПОГЛЯД ЗБЛИЗЬКА

ТНМУ ЗАЙМАЄ ПЕРШЕ МІСЦЕ СЕРЕД МЕДИЧНИХ ВИШІВ УКРАЇНИ В ЛІТНІЙ ВЕРСІЇ РЕЙТИНГУ WEBOMETRICS

Нещодавно опубліковано нову версію рейтингу Webometrics (Ranking Web of Universities), яка відображає діяльність закладів вищої освіти впродовж першого півріччя 2023 року. Тернопільський національний медичний університет посів перше місце серед медичних вишів України та десяте – серед 200 українських закладів вищої освіти.

При визначенні позиції університету в рейтингу розробники враховують такі показники:

Visibility (видимість) – кількість зовнішніх джерел, які містять зворотні посилання на вебсторінки установи – розраховується за показниками інструментів Ahrefs та Majestic – 50%.

Transparency (прозорість) – кількість цитат топ-авторів установи за Google Scholar Citations – 10%.

Excellence (якість) – кількість статей дослідників установи, які входять до 10% найбільш цитованих у 27 дисциплінах за розрахунками Scimago – 40%.

Рейтинг Webometrics укладає з 2004 року одна з найбільших наукових установ Європи – Національна дослідницька рада Іспанії.

Головною метою рейтингу є сприяння академічній присутності в інтернеті, підтримання відкритого доступу для значного збільшення передачі наукових і культурних знань в університетах світу.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ЦЕНТР СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТНМУ ПЕРШИМ В УКРАЇНІ АКРЕДИТОВАНИЙ РАДОЮ СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЄВРОПІ

Центр симуляційного навчання Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського 11 серпня отримав сертифікат про акредитацію Європейською радою симуляційного навчання (SESAM). Уперше в Україні центр, в якому студенти освоюють практичні навички за допомогою симуляційних технологій, має визнання європейського рівня. Це означає, що Центр симуляційного навчання ТНМУ відповідає міжнародним стандартам, а його акредитація підтверджує високу якість навчання в ньому. Європейська рада симуляційного навчання є незалежним органом і визнаним міжнародним лідером громадської думки в галузі симуляційних методів навчання в охороні здоров'я.

Підготовка та подання заявки на акредитацію в ТНМУ розпочалася ще 2019 року, коли команда нашого симуляційного центру вперше заповнила аплікаційну форму та надіслала до SESAM. Аплікаційна форма складається з понад 10 розділів, в яких потрібно детально описати симуляційні технології, які використовують, матеріально-технічну базу та інше.

Акредитація подібних центрів передбачає візит експертів, які приїжджають, щоб особисто ознайомитися з можливостями симуляційного центру. Наприкінці 2019 року розпочалася пандемія, а 2022-го – повномасштабна війна росії проти України. Відповідно приїзд експертів в Україну був обмежений. У березні 2023 року Вітор Алмейда з Португалії відвідав центр симуляційного навчання ТНМУ як експерт та організував навчальний курс на його базі. Він мав можливість особисто перевірити технології, обладнання, навчальні програми й персонал на відповідність європейським стандартам.

Відтак Вітор Алмейда та президент SESAM Франциско Майо Матос підтвердили високий рівень роботи та оснащення Центру симуляційного навчання в ТНМУ.

Акредитація центру відкриває доступ до освітніх ресурсів, архівних документів, а його фахівці отримують знижку для редагування та публікації статей у профільних міжнародних виданнях, а також для участі в міжнародних конгресах.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

Ольга ОПЛЕТА – студентка п'ятого курсу медичного факультету.

Стор. 23

У НОМЕРІ

Стор. 2-18

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 2022-2023 НАВЧАЛЬНИЙ РІК І ЗАВДАННЯ НА МАЙБУТНЄ

Виконання великої роботи щодо створення безпечного освітнього середовища, належна підготовка приміщень цивільного захисту в кожному навчальному корпусі, створення механізму контролю відповідності кількості присутніх осіб у навчальних корпусах кількості місць у приміщеннях цивільного захисту дозволила розпочати та провести навчання у 2022-2023 навчальному році в очному форматі.

Стор. 19

ОСОБЛИВОСТІ ВСТУПНОЇ КАМПАНІЇ-2023

Добігає завершення вступна кампанія 2023 року. Якою вона видалася для Тернопільського національного медичного університету ім. Івана Горбачевського? У чому полягали її особливості та якими були найбільші труднощі? До 17 серпня 18:00 тривало подання документів виконання вимог до зарахування на контрактну форму навчання. Про це та інше «Медичній академії» розповідає відповідальний секретар приймальної комісії ТНМУ Ігор Драч.

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 2022-2023 НАВЧАЛЬНИЙ РІК І ЗАВДАННЯ НА МАЙБУТНЄ

ЗВІТНА ДОПОВІДЬ РЕКТОРА ТНМУ, ПРОФЕСОРА МИХАЙЛА КОРДИ

Шановні делегати конференції трудового колективу університету, шановні члени вченої ради, шановні колеги!

Виконання великої роботи щодо створення безпечного освітнього середовища, належна підготовка призначень цивільного захисту в кожному навчальному корпусі, створення механізму контролю відповідності кількості присутніх осіб у навчальних корпусах кількості місць у приміщеннях цивільного захисту дозволила розпочати та провести навчання у 2022-2023 навчальному році в очному форматі. Використання кафедрами сучасних технологій дистанційного навчання, створення потужної бази навчально-методичних комплексів у системі Moodle на сторінках кафедр, достатнє матеріально-технічне та кадрове забезпечення уможливили успішне навчання іноземних студентів, які перебували за межами України, дозволили провести атестацію випускників і здійснити випуск 2023 року.

У звітному навчальному році колектив університету одночасно з організацією та забезпеченням освітнього процесу проводив значну волонтерську роботу щодо допомоги нашим захисникам на фронті та внутрішньо переміщеним особам. Активно працював волонтерський центр університету. Студенти та викладачі провели великий обсяг робіт щодо забезпечення бійців Збройних сил України, Національної гвардії амуніцією, необхідними лікарськими засобами та виробами медичного призначення, в тому числі індивідуальними аптечками. ТНМУ долучений до роботи «Волонтерського складу МОЗ» і забезпечує також лікувально-профілактичні заклади України необхідними ліками, виробами медичного призначення та медичними приладами відповідно до потреб, зазначених у системі MEDDATA НСЗУ. Сортували ліки відповідно до АТС-класифікації, обліковували їх, приймали та видавали – із занесенням інформації в MEDDATA. Вироби медичного призначення та витратні матеріали сортували, реєстрували, складували та видавали із внесенням інформації в автоматизовану систему MEDDATA.

Працівники кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків виготовляли екстемпоральні лікарські форми, а саме присипки і пасти.

Волонтерський центр ТНМУ також сприяв наданню психологічної допомоги внутрішньо переміщеним особам, стоматологічної допомоги у стоматологічному центрі ТНМУ військовим, бійцям тероборони, тимчасово переміщеним особам і всім громадянам з гострим зубним болем.

На волонтерських засадах працівники центру симуляційного навчання й кафедри медицини катастроф та військово-

вої медицини проводили курси з домедичної допомоги в екстремальних умовах.

Кафедра екстреної та симуляційної медицини протягом навчального року проводила курси з надання домедичної та невідкладної допомоги в умовах бойових дій, а також підготовку для регіонів України інструкторів з догоспітальної допомоги.

3 лютого 2023 року з візитом до університету завітав Верховний архієпископ Київський і Галицький, отець і глава Української греко-католицької церкви Блаженніший Святослав (Шевчук), який зустрівся з колективом викладачів і студентів та позитивно оцінив як освітньо-наукову, так і волонтерську діяльність університету.

У лавах Збройних сил України боронять нашу землю працівники університету:

1. Домбрович Мирослав Іванович – доцент кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини;
  2. Фуюйма Юрій Михайлович – доцент кафедри хірургії № 1 з урологією та малоінвазивною хірургією імені Л.Я. Ковальчука;
  3. Лісовський Юрій Григорович – асистент кафедри медицини катастроф і військової медицини;
  4. Цицюра Роман Іванович – доцент кафедри медицини катастроф і військової медицини;
  5. Чорномидз Андрій Васильович – доцент кафедри фармакології з клінічною фармакологією;
  6. Терз Віталій Михайлович – лаборант кафедри ортопедичної стоматології;
  7. Масник Василь Миколайович – слюсар-електрик з ремонту електроустаткування 4 розряду;
  8. Процайло Олексій Михайлович – старший лаборант кафедри оперативної хірургії та клінічної анатомії;
  9. Галаван Андрій Олегович – провідний фахівець відділу інформаційних технологій;
  10. Камуля Володимир Миколайович – столяр експлуатаційно-технічного відділу;
  11. Маленький Богдан Романович – двірник господарської служби.
- У Збройних силах України також воюють наші студенти:
1. Плюта Михайло, 4 курс, фармацевтичний факультет;
  2. Кувіла Ярослав, 4 курс, стоматологічний факультет;
  3. Корнішук Антон, 2 курс, парамедик;
  4. Арістова Вероніка 2 курс, інститут медсестринства;
  5. Олішевська Ольга, 3 курс, медичний факультет;
  6. Череватий Юрій, 6 курс, медичний факультет;
  7. Островерха Катерина, 5 курс, медичний факультет;
  8. Лехновський Лука, 4 курс, медичний факультет;

ний університет посів перше місце серед медичних вишів України і десяте – місце серед 306 українських закладів вищої освіти.

Нещодавно опубліковано нову версію рейтингу Webometrics (<https://www.webometrics.info/en/Europe/Ukraine%20>), яка відображає діяльність закладів вищої освіти впродовж першого півріччя 2023 року. Тернопільський національний медичний університет знову посів перше місце серед медичних вишів України та десяте – серед 200 українських закладів вищої освіти.

У рейтингу університетів UniRank (University Ranking), до якого увійшов 181 заклад вищої освіти України, Тернопільський національний медичний університет імені Івана Горбачевського посів першу позицію серед медичних вишів і двадцять шосту позицію у загальному підсумку.

У цьогорічній версії світового рейтингу академічних і науково-дослідних установ SCImago Institutions Rankings (SIR) 2023 року Тернопільський національний медичний університет посів перше місце серед 44 закладів вищої освіти в Україні, які ввійшли до рейтингу. 2021 року університет мав другу позицію серед медичних вишів України та чотирнадцяте місце серед українських ЗВО.

2023 року міжнародне агентство державних, корпоративних і приватних рейтингів (The International Agency of State, Corporate, and Private Rating) оприлюднило рейтинг кращих ректорів та університетів (World Rating of the Best Chancellors and Universities, 2023). Серед 1000 університетів до рейтингу ввійшли 24 ректори українських закладів вищої освіти. Ректор Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського Михайло Корда посів 12 позицію серед ректорів українських ЗВО та перше – серед ректорів медичних вишів.

ТНМУ – переможець міжнародних конкурсів, грантів, програм

У 2022-2023 навчальному році ТНМУ продовжував реалізацію проектів за програмою Еразмус+:

– «Building Academic Capacity in Global Health in the Eastern Europe – Central Asia Region (BACE)».

– «Simulation in Undergraduate MEDical Education for Improvement of SAFETY and Quality of Patient Care (SAFEMED+)».

Університет продовжував реалізовувати освітні гранти:

– від Британської Ради в Україні «Програма вдосконалення викладання у вищій освіті України» в партнерстві з Інститутом вищої освіти НАПН України й Advance HE (Велика Британія) та за підтримки Міністерства освіти і науки України й Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО);

(Продовження на стор. 3)

9. Цап Артем, 3 курс, медичний факультет;
10. Струпський Віталій, 3 курс, медичний факультет;
11. Марченко-Олексин Марія, випускниця 2023 р., фізотерапія;
12. Моргун Роман, випускник 2023 р., стоматологічний факультет;
13. Мосейчук Валерія, випускниця 2023 р., парамедик.

Студенти фармацевтичного факультету Міщенко Анастасія та Солдатенко Тетяна працюють у військових госпіталях Львова й Одеси.

ТНМУ в міжнародних рейтингах

Значні напрацювання останніх років, активна участь працівників університету в науковій, винахідницькій, міжнародній діяльності, розвитку освітніх технологій дозволили й надалі університету бути серед лідерів вищої медичної освіти України.

Центр міжнародних проектів «Євроосвіта» в партнерстві з міжнародною групою експертів IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence презентував новий академічний рейтинг закладів вищої освіти України «Топ-200 Україна-2023». Тернопільський національний медичний університет імені Івана Горбачевського цьогоріч посів 1 місце серед медичних і фармацевтичних вишів нашої країни та 20 позицію – серед 200 закладів вищої освіти України. Важливо зазначити, що впродовж останніх двох років наш заклад вищої освіти займає перше місце серед усіх медичних ЗВО України.

Інформаційний освітній ресурс «Освіта.іа» склав консолідований рейтинг закладів вищої освіти України 2023 року. ТНМУ посів 22 місце у загальному рейтингу серед всіх ЗВО України та третє – серед медичних вишів.

У зимовій версії рейтингу Ranking Web of Universities (Webometrics) за 2023 рік Тернопільський національний медич-

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 2022-2023 НАВЧАЛЬНИЙ РІК І ЗАВДАННЯ НА МАЙБУТНЄ

(Продовження. Поч. на стор. 2)

– від Американської ради в Україні: ASTR/ACCELS для реалізації проєкту «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» (Academic IQ Initiative);

– проєкт «UA-MEDSAT: Сателітне навчання студентів-медиків в Україні (UA-MEDSAT: Ukraine MEDical SATellite Teaching)» за фінансування програмою Німецької служби академічних обмінів (DAAD) «Україна цифрова: Забезпечення академічної успішності під час кризи (2022)»;

– грант у рамках програми НАТО «Наука заради миру та безпеки» (multi-year Project G6031 «Wearable Smart Patches for Multimodal Wound Healing – DRESWOUTRE»).

У звітному році університет отримав гранти від RECOOP HST Association на проведення дослідження «Дослідження генетичного поліморфізму у перехворілих на COVID-19 різного ступеня тяжкості»:

1. RECOOP Grant # 028 Fusion Research Grant 2022-2023 «COVID-19 disease and comorbidities during pregnancy» (Ternopil-Kyiv-Pecs-Szeged).

2. RECOOP Grant # 030 Fusion Grant 2022-2023 «COVID-19 Severity and Gene Polymorphism in Children and Adults» (Ternopil-Lviv-Debrecen).

3. RECOOP Grant # 032 Senior Scientists 2022-2023 «Improved Hemostatic Device with Chitosan Powder for Combat Injury Dressing» (Lviv-Ternopil-Wroclaw).

Також від RECOOP HST Association отримано два гранти RECOOP Solidarity Fellowship Grants: на стажування в Університеті Дебрецена, м. Дебрецен, Угорщина та в Осієцькому університеті імені Йошипа-Юрая Штросмаєра (Хорватія); RECOOP Humanitarian Aid Grant, за рахунок якого придбано генератори для забезпечення роботи наукових лабораторій.

У звітному навчальному році спільний проєкт ТНМУ й Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України «Вплив природної та штучної імунізації антигенами SARS-CoV-2 на стан системи гемостазу» та спільний проєкт ТНМУ й Інституту кібернетики імені В. Глушкова «Розробка хмарної платформи пацієнт-центричної телереабілітації онкологічних хворих на основі математичного моделювання» отримали фінансування від Національного фонду досліджень України за програмою «Наука для безпеки та сталого розвитку України».

Для збереження генофонду України університет спільно з благодійною організацією «Eve care for Ukraine» (США) започаткував соціальний проєкт, покликаний зберегти фертильність військових шляхом використання сучасних репродуктивних технологій, які дають можливість зберігати біоматеріал протягом тривалого часу, не змінюючи його властивостей.

Для підтримки якості та рівня викладання дисциплін університет продовжував співпрацю з:

– медичною школою Університету Манчестера (Велика Британія) щодо надання академічної підтримки у викладанні теоретичних і клінічних дисциплін та співпраці у сфері науки;

– Університетом Кію (Велика Британія) щодо забезпечення викладання клінічних дисциплін і наукових спільних проєктів;

– з медичним факультетом Університету Вюрцбурга (Німеччина) Julius-

Maximilians-Universität of Würzburg виграно грант від DAAD «Цифрова Україна: Забезпечення успішності навчання в часи кризи» UA-MEDSAT: Ukraine MEDical SATellite Teaching.

У 2022-2023 навчальному році університет отримав також освітні гранти:

– THEA Ukraine X (<https://en.fh-muenster.de/WWWeiterbildungen/thea-ukraine-startseite.php>) на участь у мультиплікаційних тренінгах для адміністраторів вищої освіти в Україні від Wandelwerk FH Münster;

– «Ukraine digital – Clinical reasoning in medical education» – за фінансової підтримки DAAD (German Academic Exchange Service). Організатори: Інститут медичної дидактики Університету Людвіга-Максиміліана (Мюнхен) та Університетська клініка Шаріте (Берлін);

– Cambridge University Empower Course – грант на курси англійської мови для студентів та викладачів ТНМУ.

Для підтримки ТНМУ та забезпечення онлайн-навчання під час війни для університету було продовжено безкоштовні доступи до освітніх платформ:

1. Освітні платформи від Elsevier Health:

– ClinicalKey (Elsevier Health) – інформація, що базується на доказовій медицині, для різних спеціальностей. Дозволяє засвоювати фундаментальні знання та покращувати клінічну практику (сучасні протоколи лікування, довідники й журнали, інформацію про лікарські засоби, відео, практичні рекомендації, клінічні калькулятори тощо);

– Complete Anatomy (Elsevier Health) – найдосконаліша у світі платформа 3D анатомії;

– Osmosis (Elsevier Health) – освітній відеоконтент, бібліотека з понад 2000 відео, що охоплюють патологію, фізіологію, фармакологію та клінічну практику, з відповідними запитаннями, картками й нотатками.

2. AMBOSS – платформа для опанування клінічних і теоретичних знань та навичок. Онлайн-курси з невідкладних станів.

3. Міжнародна компанія EBSCO для підтримки українських медичних закладів відкрила безкоштовний доступ до ресурсів клінічної інформації:

– DynaMed (EBSCO) надає найактуальнішу та точну, доказову інформацію клініцистам;

– Nursing Reference Center Plus (EBSCO) надає доказову клінічну інформацію медичним сестрам;

– Rehabilitation Reference Center (EBSCO) надає доказову інформацію фізіотерапевтам.

4. Lecturio – вільний доступ до ресурсів медичної освітньої платформи для студентів, які перебувають в Україні, й тих, хто за кордоном (у тому числі для іноземних студентів ТНМУ).

5. Вільний доступ для науковців до онлайн-ресурсів British Medical Journal:

– доступ до BMJ Best Practice;

– доступ до BMJ Learning.

6. Портал Research4Life надав онлайн-доступ до своїх ресурсів для науковців університету. В межах платформи Research4Life забезпечується доступ до понад 154 тисячі наукових журналів і книг від понад 200 видавців з усього світу.

7. Видавництво Elsevier відкрило повний доступ до понад 80 журналів медичного спрямування.

8. Викладачі й студенти ТНМУ отримали безкоштовний доступ до англомовних навчальних програм компанії Henry Stewart Talks Ltd (HSTalks).

9. Для студентів і викладачів університету отримано безкоштовний доступ до короткострокових онлайн-курсів платформи FutureLearn у рамках програми Twinning від UK Universities та Cormack Consultancy Group.

Українсько-швейцарський проєкт «Розвиток медичної освіти» продовжив співпрацю з університетом на 2023-2027 роки. Завдяки співпраці з цим проєктом для працівників університету проведено низку тренінгів з безперервного професійного розвитку, зокрема груп рівних, фасилітаторства, проєктного менеджменту. Отримано також грант від українсько-швейцарського проєкту «Розвиток медичної освіти» команди ТНМУ з роботою «Students insights for advanced medical communication curriculum design».

У грудні 2022 року університет підписав меморандум про співпрацю та взаємодію з Моментом «Колеса для людства», реалізація якого сприятиме розвитку ефективної моделі клінічного навчання фізичних терапевтів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

2022 року університет започаткував співпрацю з медичною школою Університету Манчестера Twinning partner.

Тернопільський національний медичний університет імені Івана Горбачевського МОЗ України став членом RECIF Amiens – міжнародної мережі досліджень з клінічної епідеміології.

18-19 травня 2023 року університет організував 20-ту Всеукраїнську науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Сучасні тенденції та перспективи розвитку вищої медичної (фармацевтичної) освіти в Україні, в якій взяли участь представники Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України, всіх медичних закладів вищої освіти, а також Німеччини, Польщі, США.

Покращення матеріально-технічної бази

У звітному навчальному році для забезпечення освітнього, наукового, господарського процесів підрозділи університету забезпечувалися необхідним обладнанням, інвентарем, матеріалами.

Для освітнього та наукового процесів отримано: автомобіль швидкої допомоги вартістю 2270,3 тис. грн., 142 одиниці медичного обладнання на суму 3136,2 тис. грн., 14 одиниць лабораторного обладнання на суму 381,5 тис. грн., 28 фантомів і манекенів на суму 769,8 тис. грн., 8 одиниць комп'ютерної техніки на суму 262,5 тис. грн., 114 одиниць оргтехніки на суму 484,8 тис. грн., меблевої продукції 1058 одиниць на суму 829,6 тис. грн., 2656 примірників навчальної літератури на суму 625,0 тис. грн., реактивів і матеріалів на суму 5591,7 тис. грн.

У тому числі за рахунок грантів і дарунків отримано автомобіль швидкої допомоги вартістю 2270,3 тис. грн., 49 одиниць медичного обладнання на суму 2554,3 тис. грн., 9 одиниць лабораторного обладнання на суму 345,2 тис. грн., 28 одиниць фантомів і манекенів на суму 769,8 тис. грн., 8 одиниць комп'ютерної техніки на суму 262,5 тис. грн., 30 одиниць оргтехніки на суму 152,7 тис. грн., меблевої продукції 49 одиниць на суму 23,3 тис.

грн., 1934 примірники навчальної літератури на суму 474,8 тис. грн., реактивів і матеріалів на суму 2668,7 тис. грн.

Для забезпечення господарської діяльності придбано обладнання, інвентаря, матеріалів на суму 7509,5 тис. грн., в тому числі за рахунок грантів і дарунків на суму 356 тис. грн.

У 2022-2023 навчальному році розширилася міжнародна співпраця. Укладено 12 угод про міжнародну діяльність, тож нині університет співпрацює зі 100 зарубіжними вищими медичними освітніми закладами, закладами охорони здоров'я та іншими міжнародними партнерами з 33 країн світу.

20 квітня 2023 року 47 курсантів військової кафедри, які завершували 2023 року навчання в університеті, одночасно завершили навчання за програмою підготовки офіцерів запасу медичної служби, склали Присягу на вірність народу України.

27 червня 2023 року відбувся 63-й випуск лікарів медичного факультету, 15-й випуск лікарів стоматологічного факультету, 18-й випуск провізорів, 8-й випуск бакалаврів з фізичної терапії, 4-й випуск фізичних терапевтів, випуск сестер-бакалаврів, медичних сестер-магістрів, 3-й випуск магістрів зі спеціальності «Громадське здоров'я» та бакалаврів за освітньо-професійною програмою «Парамедик» Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського.

Нагороди науково-педагогічним працівникам ТНМУ

У звітному 2022-2023 навчальному році за вагомих досягнень в професійній діяльності та сумлінну працю Тернопільський національний медичний університет імені Івана Горбачевського відзначено подякою Міністерства охорони здоров'я України.

Проф. М.М. Корда, проф. С.Й. Запорожан, проф. А.А. Гудима, доц. Г.Ю. Цимбалюк наказом міністра оборони України нагороджені нагрудним знаком «Знак пошани».

Проф. М.М. Корда, проф. С.Й. Запорожан, проф. А.А. Гудима, доц. Г.Ю. Цимбалюк, доц. В.В. Шацький отримали подяку міністра внутрішніх справ України.

Проф. І.Я. Дзюбановський нагороджений пам'ятною відзнакою ім. О. Шалімова.

Лауреатами конкурсу «Людина року-2022» на Тернопіллі стали професор кафедри онкології, променевої діагностики і терапії Л.В. Шкробот і доцент кафедри хірургії №1 з урологією та малоінвазивною хірургією імені Л. Ковальчука В.В. Мальований.

Асп. С.М. Палій отримала премію НАМН України.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА РОБОТА

Створення в кожному навчальному корпусі приміщень цивільного захисту, які відповідають встановленим ДСНС вимогам, належна організація контролю відповідності присутніх осіб у навчальних корпусах кількості місць у приміщеннях цивільного захисту дозволили провести навчання у 2022-2023 навчальному році для вітчизняних та іноземних здобувачів, які перебували в Україні, в очному форматі. Для здобувачів освіти, які перебували поза межами України, було організовано навчання в дистанційному форматі.

(Продовження на стор. 4)

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 2022-2023 НАВЧАЛЬНИЙ РІК І ЗАВДАННЯ НА МАЙБУТНЄ

(Продовження. Поч. на стор. 2-3)

Враховуючи вимоги стандартів вищої освіти зі спеціальностей, за якими проводилася підготовка здобувачів, наголос в освітньому процесі було поставлено на практичну підготовку майбутніх медиків. Збільшено кількість навчальних годин, спрямованих на практичну підготовку здобувачів за спеціальностями «Медицина», «Стоматологія», «Терапія та реабілітація», «Медсестринство». Важливо, що в практичну підготовку лікарів введений практичний курс симуляційного навчання, а в підготовку фізичних терапевтів – практичний курс домедичної допомоги.

При вивченні клінічних дисциплін кафебри розширили перелік комунікативних навичок, які повинен засвоїти та продемонструвати здобувач. Активно протягом навчального року впроваджувалася робота з клінічними кейсами та стандартизованими пацієнтами.

Спеціальності та напрямки підготовки. Освітній процес у звітному навчальному році здійснювався відповідно до державних стандартів вищої освіти, затверджених освітньо-професійних та освітньо-наукових програм, робочих навчальних планів за відповідними рівнями вищої освіти:

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»: За першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальностей:

- 223 Медсестринство, освітньо-професійна програма «Сестринська справа».

- 223 Медсестринство, освітньо-професійна програма «Парамедик».

- 227 Фізична терапія, ерготерапія.

За другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальностей:

- 221 Стоматологія.

- 222 Медицина.

- 223 Медсестринство.

- 226 Фармація, промислова фармація.

- 227 Фізична терапія, ерготерапія.

- 229 Громадське здоров'я.

За третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти зі спеціальностей:

- 221 Стоматологія.

- 222 Медицина.

- 223 Медсестринство.

- 226 Фармація, промислова фармація.

- 228 Педіатрія.

галузі знань 09 «Біологія»:

За третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти зі спеціальностей:

- 091 Біологія.

Ліцензування та акредитація. Підготовка здобувачів вищої освіти за ступенями (освітньо-кваліфікаційними рівнями) бакалавра, спеціаліста, магістра, доктора філософії здійснювалася відповідно до «Відомостей щодо здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти», затверджених наказом МОН від 30.03.2021 р. № 37-л та до встановленого для Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України ліцензованого обсягу на рік за рівнями вищої освіти та за освітніми програмами, що передбачають присвоєння професійних кваліфікацій з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, за Переліком, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 22.05.2020 № 673, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 09 червня 2020 року за № 502/34785.

У зв'язку з внесенням змін до Поста-

нови Кабінету Міністрів України №266 від 29.04.2015 року «Про затвердження переліку галузей знань та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» Постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2022 року № 1392 у звітному році було проведено додаткове ліцензування спеціальності «Терапія та реабілітація» за спеціалізацією «Фізична терапія» на бакалаврському та магістерському рівнях вищої освіти.

У звітному році Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти провело акредитацію освітньо-професійних програм «Сестринська справа» першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти та освітньо-наукових програм «Медсестринство», «Фармація», «Педіатрія». За результатами акредитації за кожною освітньою програмою отримано сертифікат на 5 років.

Гаранти провели обговорення освітніх програм, за результатами яких робочі групи за кожною освітньою програмою оновили зміст обов'язкових освітніх компонент, розширили практичні навички, які здобувачі обов'язково повинні відпрацьовувати в центрі симуляційного навчання, ввели додатково нові вибіркові освітні компоненти. На основі освітніх програм розроблено робочі навчальні плани з урахуванням стандартів підготовки здобувачів вищої освіти, які затверджені рішенням вченої ради на поточний навчальний рік.

Внутрішнє забезпечення якості освітнього процесу. Для створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії, в звітному році за кожною освітньою програмою проведено громадське обговорення. Додатково відбулися зустрічі гарантів освітніх програм зі здобувачами, внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами. За рекомендацією експертної групи НАЗЯВО, які були надані під час акредитації освітніх програм у звітному навчальному році, створено раду роботодавців, а також запроваджено школу наукового керівника кваліфікаційних і дисертаційних робіт. На сторінці відділу внутрішнього забезпечення якості вищої освіти створено розділ «Перегляд та модернізація освітніх програм», в якому відображаються пропозиції за результатами громадського обговорення всіх рівнів стейкхолдерів, а також шляхи реалізації прийнятих пропозицій, обговорених і затверджених на засіданні ради з якості університету. Окремо на сторінці відділу внутрішнього забезпечення, на виконання Ліцензійних вимог провадження освітньої діяльності, створено розділ «Кадровий склад закладу освіти згідно з ліцензійними умовами».

У звітному році розширено каталог вибіркового дисциплін. Студенти мали можливість вибрати ті дисципліни, які в майбутньому допоможуть їм у професійному зростанні. За освітньою програмою «Лікувальна справа» введено на випусковому курсі вибіркового профілю спеціалізації, а також уперше здобувачі мали можливість проходити практику за програмою BLS, ILS, ALS на базі центру симуляційного навчання.

У 2022-2023 навчальному році продовжувалася активна співпраця з роботодавцями. Роботодавці залучалися до участі в обговоренні освітніх програм, засіданнях ради роботодавців, засіданні університетської ради з якості, затвердженні рішень щодо перегляду та модернізації освітніх програм. Значно активізувалася в звітному році робота з випускниками університету щодо оцінки якості освітніх програм. На сторінці випускників розташовано анкету-опитувальник щодо кожної освітньої програми. Отримано 327 відповідей та пропозицій випускників щодо покращення підготовки здобувачів в університеті. Зокрема свої пропозиції надіслали 198 випускників медичного факультету, 53 – стоматологічного, 39 – фармацевтичного, 37 – навчально-наукового інституту медсестринства.

Крім того, відділ внутрішнього забезпечення якості вищої освіти активно співпрацював із закладами охорони здоров'я, департаментами охорони здоров'я областей. Відгуки на освітньо-професійні програми та рекомендації щодо покращення якості підготовки здобувачів надіслали у 2022-2023 навчальному році 35 керівників закладів охорони здоров'я з 12 областей України, надійшли 26 заповнених анкети від фармацевтичних компаній та аптек, 15 – від фізіотерапевтичних установ, 33 – від головних медсестер. Цю інформацію використано для оновлення освітніх програм і поліпшення якості освітнього процесу в університеті.

У 2022-2023 навчальному році було проведено анкетування потенційних роботодавців стосовно їх поглядів на підготовку фахівців у галузі охорони здоров'я. Опитано 39 потенційних роботодавців, результати анкетування яких використано при оновленні освітньо-професійних та освітньо-наукових програм.

Для забезпечення якості освіти в університеті за звітний період проведено анкетування студентів усіх курсів і факультетів щодо якості освітньої діяльності. Результати анкетувань враховано при:

- оновленні освітніх програм;
- організації навчального процесу в університеті та на факультетах;
- формуванні навчального плану;
- оновленні навчальних програм з дисциплін;
- формуванні рейтингу викладачів і фінансовій стимуляції їх роботи;
- плануванні підвищення кваліфікації викладачів;
- вирішенні кадрових питань;
- проходженні конкурсного відбору, розподілі навчального навантаження науково-педагогічних працівників кафедр;
- вдосконаленні кафедрами методичного забезпечення навчального процесу, оновленні матеріалів підготовки, лекційних матеріалів та ін.

За результатами анкетування першій п'ятірці кращих лекторів і викладачів нараховано бали до щорічного рейтингу науково-педагогічних працівників.

Великий обсяг роботи відділу внутрішнього забезпечення якості освіти зробив щодо анкетування у звітному році аспірантів і студентів випускних курсів. Проанкетовано 92% випускників медичного факультету, 94% – фармацевтичного факультету, 81% – стоматологічного фа-

культету та 35% – факультету іноземних студентів.

За результатами анкетування запропоновано зміни до освітньо-професійних програм, зокрема й на випусковому курсі. Так, для студентів VI курсу спеціальності «Медицина» змінено вибіркового профілю: хірургії, внутрішньої медицини, акушерства та гінекології, загальної практики-сімейної медицини, збільшено кількість обов'язкових практик.

У звітному навчальному році також проведено чергове опитування викладачів щодо визначення рівня їх задоволеності умовами праці, оцінки якості освітньої діяльності та надання пропозицій щодо покращення якості навчання. Опитано 359 викладачів університету. Результати анкетування було обговорено на Раді із забезпечення якості вищої освіти та використано при оновленні освітніх програм, складанні плану професійного розвитку викладачів, удосконаленні організації освітнього процесу, системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, роботи структурних підрозділів університету.

У звітному році вдосконалено роботу п'ятирівневої системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти відповідно до рекомендацій щодо забезпечення якості в європейському просторі вищої освіти. Активно проводила роботу Рада з внутрішнього забезпечення якості вищої освіти університету та Комісія з внутрішнього забезпечення якості вищої освіти факультетів і ННІ. У засіданнях Ради з внутрішнього забезпечення якості вищої освіти університету брали активну участь усі зацікавлені сторони освітнього процесу, у тому числі студенти, аспіранти та роботодавці.

Підвищення педагогічної кваліфікації. Освітній процес в університеті забезпечують 58 кафедр. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» в університеті у звітному році введена накопичувальна бальна система підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників. Розроблений та введений в дію План професійного розвитку науково-педагогічних працівників, відповідно до якого викладачі мають можливість проходити семінари, тренінги, майстер-класи, які організують спеціалісти університету.

У звітному навчальному році продовжували роботу курси підвищення педагогічної майстерності для наших викладачів. Було проведено педагогічні курси тривалістю 3 кредити ЄКТС «Професійна педагогічна компетентність викладача закладу вищої освіти», «Сучасні технології дистанційного навчання: проблеми їх впровадження в освітній процес вищих медичних навчальних закладів». Відділ внутрішнього забезпечення якості освіти також організував короткотривалі курси підвищення кваліфікації «Особливості комунікації з іноземними студентами», «Психологічна підтримка в умовах воєнного часу», «Методика використання симуляційного навчання. Дебрифінг», «Запорука якісного навчання крізь призму академічної доброчесності», «Взаємодія та комунікація викладачів зі студентами».

(Продовження на стор. 5)

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 2022-2023 НАВЧАЛЬНИЙ РІК І ЗАВДАННЯ НА МАЙБУТНЄ

(Продовження. Поч. на стор. 2-4)

Упродовж 2022-2023 навчального року 198 викладачів пройшли онлайн-семінари, тренінги, вебінари та ін. як в Україні, так і за її межами та отримали додаткові години відповідно до накопичувальної системи.

Активно протягом навчального року працював Центр професійного розвитку викладачів. Команда центру провела низку тренінгів з академічної доброчесності, комунікативних навичок, групи рівних тощо.

Відділ внутрішнього забезпечення якості вищої освіти удосконалив сторінку «Підвищення педагогічної майстерності викладачів університету». Зараз на сторінці можна ознайомитися з нормативно-правовими документами щодо підвищення педагогічної майстерності, онлайн-звітами щодо накопичувальної системи та кількості отриманих балів науково-педагогічними працівниками університету за 2022-2023 навчальний рік та попередні роки. На сайті можна знайти інформацію про проведені та заплановані заходи, курси, тренінги, семінари, ознайомитися з можливостями дистанційного проходження тренінгів, вебінарів і стажування на онлайн-платформах та отримати іншу важливу інформацію.

Єдиний державний кваліфікаційний іспит. У звітному 2022-23 навчальному році не припинялася підготовка до складання ліцензійних інтегрованих іспитів та компонентів Єдиного державного кваліфікаційного іспиту. Проводили як дистанційне, так і аудиторне тестування студентів з дисциплін, які входять до складу ліцензійних інтегрованих іспитів. Кафедри активно проводили також тестування студентів у системі Moodle як прекроки перед перевідними іспитами. Це дозволило об'єктивізувати оцінку рівня знань студентів і проводити додаткову підготовку зі студентами груп ризи-

ку, що й допомогло зменшити кількість студентів, які не склали ліцензійних інтегрованих іспитів. Проводили й аудиторне тестування студентів за сформованими буклетами в університетському центрі незалежного тестування. Про якість проведеної роботи свідчать самі результати складання здобувачами вищої освіти медичного, стоматологічного та фармацевтичного факультетів ЄДКІ та складання лікарями-інтернами ліцензійного інтегрованого іспиту «КРОК-3» (див. таблиці).

За результатами складання 2023 року «КРОК-2», порівняно з іншими закладами вищої освіти всіх форм власності, за спеціальністю «Медицина» університет посів 3-тє місце, за спеціальністю «Стоматологія» – 5-тє місце, за спеціалізацією «Фармація» (денна форма навчання) – 1-ше місце, за спеціалізацією «Фармація» (заочна форма навчання) – 1-ше місце.

За результатами складання «КРОК-3» (загальна лікарська підготовка), який склали в листопаді 2022 року, лікарі-інтерни університету показали 2-й результат порівняно з іншими ЗВО.

Забезпечення вивчення англійської мови. Оскільки визначення рівня знань англійської мови за професійним спрямуванням увійшло до складу Єдиного державного кваліфікаційного іспиту, незважаючи на війну та зменшення контингенту іноземних студентів, в університеті в звітному навчальному році продовжувалася значна робота, спрямована на вивчення студентами та викладачами англійської мови й покращення англомовного навчання.

Університет став учасником програми від Cambridge University Press, яка надає можливість безкоштовного вивчення англійської мови за рівнями. Вивчати англійську мову за цією програмою матимуть змогу як викладачі, так і студенти.

Для викладачів університету у звітному навчальному році кафедра іноземних мов протягом півтора місяця в дистанційному форматі провела курси з поглибленого вивчення англійської мови.

Наразі в університеті працює 116 викладачів, які мають сертифікат про рівень володіння англійською мовою B2 і вище.

Післядипломна підготовка лікарів. У звітному році вперше розпочато підготовку в інтернатурі за новими навчальними програмами магістрів за спеціальностями «Медицина», «Стоматологія», «Фармація». Кафедри факультету післядипломної освіти, а також кафедри медичного факультету, які проводять підготовку на післядипломну рівні, розробили та затвердили освітні програми за кожною зі спеціальностей інтернатури.

У 2022-2023 навчальному році наказом МОЗ України від 25.11.2022 року № 2136 затверджено перелік циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими й фармацевтичними спеціальностями. Відповідно до цього наказу кафедри факультету післядипломної освіти розробили нові освітні програми вторинної спеціалізації лікарів (фармацевтів). Кафедри також розробили додатково окремі двотижневі цикли тематичного удосконалення для лікарів, проведення яких вже розпочато цього року.

Активно працювала кафедра екстреної та симуляційної медицини. За навчальний рік кафедра підготувала 100 працівників служби екстреної медичної допомоги за довгостроковим циклом та 560 – за короткостроковими циклами навчання.

У зв'язку із затвердженням наказом МОЗ України від 10 листопада 2022 року № 2016 переліку циклів спеціалізації за фахом і за профілем роботи фахівців з фаховою передвищою, початковим рівнем (короткий цикл) і першим (бакалаврським) рівнем вищої медичної й фармацевтичної освіти та магістрів з медсестринства університет 2023 року розпочав процедуру ліцензування підготовки на післядипломному рівні бакалаврів і магістрів медсестринства. Отримання ліцензії дозволить ТНМУ значно розширити перелік освітніх послуг для працівників охорони здоров'я та задовільнити потреби медичної галузі країни.

Забезпечення дистанційного навчання. У зв'язку з тим, що частина іноземних студентів перебувала за межами України, а також читання лекцій з дисциплін проводили в онлайн-форматі, кафедри та учасники освітнього процесу в звітному році активно використовували та удосконалювали технології дистанційного навчання. Викладачі кафедр провели наповнення репозитарію відеолекцій, які розташували на сторінці кафедр у системі Moodle, а також в YouTube.

Для читання лекцій та проведення практичних занять у дистанційному режимі відділ інформаційних технологій адаптував внутрішньоуніверситетську систему АСУ до програмної платформи Microsoft Teams, що дозволило якісно проводити навчальні заняття, а також дистанційно опитувати студентів під час контролю знань.

Велике значення в забезпеченні якісного дистанційного навчання відіграла

створена протягом попередніх років база навчально-методичних комплексів і програма контролю знань, яка наповнена тестовими завданнями.

Широко протягом звітнього року використовували віртуальні навчальні програми, зокрема програму з вивчення невідкладних станів «Body Interact – clinical reasoning education», яку застосовували для вивчення клінічних ситуацій при невідкладних станах у внутрішніх хворобах та неврології.

Працівники кафедр для забезпечення якості освітнього процесу при дистанційному навчанні також використовували міжнародні освітні платформи, безкоштовний доступ до яких було надано у час війни. Це освітні платформи від Elsevier Health: ClinicalKey, Complete Anatomy, Osmosis; освітня платформа AMBOSS; освітні платформи EBSCO: DynaMed, Nursing Reference Center Plus, Rehabilitation Reference Center.

Для студентів і викладачів університету надано безкоштовний доступ до короткострокових онлайн-курсів платформи FutureLearn у рамках програми Twinning від UK Universities та Cormack Consultancy group.

У звітному році університет продовжував співпрацювати з потужною навчальною платформою для студентів-медиків Lecturio, команда якої продовжує надавати безпрецедентну допомогу українській вищій медичній освіті. Щоб зменшити залежність від можливих перебоїв з електропостачанням і для підтримки якісної освіти наших студентів в умовах війни в Україні, команда платформи розробила мобільний додаток Lecturio Android App.

Викладачі та студенти ТНМУ отримали безкоштовний доступ до англомовних навчальних програм компанії Henry Stewart Talks Ltd (HSTalks), які включають мультимедійні лекції від провідних експертів світу The Biomedical & Life Sciences Collection, спеціальні підготовлені, анімовані, а також виступів у стилі семінарів і тематичних досліджень для медичних шкіл, університетів.

Тернопільський національний медичний університет імені Івана Горбачевського МОЗ України – учасник програми партнерства «Twin For Hope» з університетами Великої Британії. У рамках цієї програми відбувається активна співпраця з університетом Манчестера, який запропонував академічну підтримку та ділитися навчальними матеріалами.

Бібліотечний фонд навчальної літератури. Уже дев'ятий рік поспіль активно збільшується та оновлюється фонд університетської бібліотеки. У звітному році до бібліотеки надійшло 2 656 примірників видань на суму 625 000 грн. Додатково, за рахунок розсилання та від інших організацій отримано періодичних видань – 116 прим.; неопублікованих документів – 291 прим.; мережових локальних документів – 382.

ISO 9001:2015. Для поліпшення якості управління освітнім процесом в університеті удосконалено міжнародні стандарти ISO 9001:2015. На кожній кафедрі пройшли додаткові курси удосконалення відповідальні особи за взаємодії між підрозділами, оновлено кафедральну документацію, удосконалено навчально-методичні комплекси.

(Продовження на стор. 6)

Результати складання ЄДКІ, Етап 1 вітчизняними студентами

Спеціальність	2022 рік		2023 рік	
	Крок 1 Відсоток успішно складених	Англійська мова Відсоток успішно складених	Крок 1 Відсоток успішно складених	Англійська мова Відсоток успішно складених
Медицина	94,7	99,5	92,2	93,8
Стоматологія	91,4	100	85,5	90,4
Фармація, промислова фармація	98,6	100	84,0	94,0
Фармація, промислова фармація (заочна форма навчання)	54,5	98,5	72,3	74,4

Результати складання ЄДКІ, Етап 2 вітчизняними студентами

Спеціальність	2021 рік	2023 рік
	Відсоток успішно складених	Відсоток успішно складених
Медицина	97,8	97,6
Стоматологія	94,8	97,3
Фармація	100	100

Результати складання Крок 3 лікарями-інтернами

Спеціальність	2021-2022 н.р.	2022-2023 н.р.
	Відсоток успішно складених	Відсоток успішно складених
Медицина (загальна лікарська підготовка)	90,6	98,7
Стоматологія	73,0	94,0
Фармація	93,3	-

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 2022-2023 НАВЧАЛЬНИЙ РІК І ЗАВДАННЯ НА МАЙБУТНЄ

(Продовження. Поч. на стор. 2-6)

– на кафедру хірургічної стоматології: роутер TP-LINK;

– на кафедру онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини: 18 рошетів тканинних;

– на кафедру медичної біохімії: 4 стільці на рами; 9 табуретів лабораторних; термостат INCUBAT; 2 центрифуги;

– на кафедру стоматології факультету післядипломної освіти: стілець стоматологічний;

– на кафедру загальної хірургії: 2 апарати V.A.C. терапії; стіл однотумбовий;

– на кафедру психіатрії, наркології та медичної психології: 20 лавок;

– на кафедру фізичної терапії, ерготерапії та фізичного виховання: 4 жалюзі вертикальних; колонки Genius; 16 лавок; медичний ходунок/самокат Roscoe medical; 2 милиці; ноутбук HP 250 G8; 4 пенали для речей; персональний комп'ютер; роутер TP-LINK; 3 світильники світлодіодні лінійні; 3 стелажі; 2 столи двотумбових; фотоапарат CANON; 6 шаф;

– на кафедру акушерства і гінекології № 2: апарат УЗД SonoAce;

– на кафедру фармакології з клінічною фармакологією: павербанк 20000 mAh; 3 вебкамери; 10 кемпінгових ліхтарів;

– на кафедру дитячої стоматології: тумба під компресор;

– на кафедру терапевтичної стоматології: 20 відеокамер HIKVISION; відеореєстратор Hikvision; 9 клавіатур; 5 комутаторів; лампа стоматологічна полімеризаційна; 2 лампи фотополімерні; маршрутизатор безпроводний Mikro Tik; мікроскоп діагностичний MD-500; 12 спліттерів HDMI; стіл аудиторний; стіл однотумбовий; тумбочка медична; 3 малих медичних шафи;

– на кафедру мікробіології, вірусології та імунології: водяна баня-термостат;

– на кафедру терапії та сімейної медицини: адаптер TP-Link; 2 мишки A4 TECH; роутер TP-LINK; 12 таблиць на пластику; 13 тумб для взуття;

– на кафедру медичної реабілітації: 2 вебкамери; 2 колонки Genius; ноутбук HP 250 G8; персональний комп'ютер; подовжувач; фотоапарат CANON;

– на кафедру вищої медсестринської освіти, догляду за хворими та клінічної імунології: 4 відеокамери HIKVISION; відеореєстратор HIKVISION; клавіатура Logitech; 15 мишок A4 TECH; принтер Canon; 8 столів однотумбових; тумба; шафа для одягу;

– на кафедру оперативної хірургії та клінічної анатомії: лампа медична; лампа операційна MAQUET; 3 панелі світлодіодні з розсіювачем Lezard; 5 столів; 5 шафок-тумбочок.

МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

На медичному факультеті нараховується всього 1967 студентів, з них 1754 – за спеціальністю 222 «Медицина», 125 – за спеціальністю 227.01 «Фізична терапія, ерготерапія» (бакалаври), 48 – за спеціальністю 227.01 «Фізична терапія, ерготерапія» (магістри), 9 – за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я» (магістри, денна форма), 31 – за спеціальністю «Громадське здоров'я» (магістри, заочна форма).

Освітній процес на медичному факультеті забезпечують 450 викладачів на 38 кафедрах, з них 93,8 % мають науковий ступінь: 89 докторів наук (19,8 %) та 333 кандидати наук (74,0 %), без наукового

ступеня – 28 викладачів (6,2 %). Серед науково-педагогічних працівників вчене звання професора мають 81 особа (18 %), вчене звання доцента – 251 особа.

Серед викладачів медичного факультету: 1 академік НАМН України, 1 член-кореспондент НАМН України, 3 заслужені лікарі України, 2 заслужені винахідники України, 2 заслужені працівники освіти України, 1 заслужений працівник охорони здоров'я України, 4 відмінники освіти України, 2 лавреати Державної премії України, 7 заслужених діячів науки і техніки.

Освітній процес на медичному факультеті здійснюється відповідно до державних стандартів вищої освіти, затверджених освітньо-професійних програм (ОПП), навчальних планів за відповідними рівнями вищої освіти Галузі знань 22 «Охорона здоров'я»:

За першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальностей:

– 227 Фізична терапія, ерготерапія.

За другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальностей:

– 222 Медицина;

– 227 Фізична терапія, ерготерапія

– 229 Громадське здоров'я.

У звітному навчальному році для покращення підготовки здобувачів і забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії було введено на випусковому курсі спеціальності «Медицина» профілізацію за напрямками: внутрішня медицина, хірургія, акушерство та гінекологія, загальна практика-сімейна медицина. Збільшено було також кількість практик, зокрема, введено навчальну практику-симуляційний тренінг обсягом 4 кредити та спеціалізовану практику за профілем спеціалізації. Результати проведеного опитування здобувачів показали високий рівень задоволеності набутими практичними навичками та можливістю вибрати профіль майбутньої спеціалізації в інтернаті.

У зв'язку із затвердженням стандарту вищої освіти за другим магістерським рівнем спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» запроваджено посаду координатора клінічного навчання, на яку зараховано практикуючого фізичного терапевта. Для керівництвом клінічними практиками було залучено практикуючих фізичних терапевтів клінічних закладів охорони здоров'я.

Кафедри фізичної терапії, ерготерапії з фізичним вихованням та медичної реабілітації для покращення засвоєння всіх передбачених стандартом програмних результатів навчання підготували робочі щоденники практичної підготовки при порушеннях функціональної діяльності опорно-рухового апарату, нервової системи, органів дихання, серцево-судинної системи.

У зв'язку з внесенням змін до переліку назв спеціальностей галузей знань, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 року №266, спеціальність «Фізична терапія, ерготерапія» перейменована на «Терапія та реабілітація». Для приведення у відповідність до вимог освітнього процесу кафедри факультету оновили всі навчально-методичні комплекси освітніх компонентів освітньо-професійних програм бакалаврського та магістерського рівнів спеціальності «Терапія та реабілітація».

У звітному навчальному році було значно удосконалено об'єктивний структурований клінічний іспит. Вперше ОСКІ як складову атестації випускників було проведено за спеціальністю «Медицина» та «Фізична терапія, ерготерапія» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Деканат факультету впродовж навчального року проводив активну підготовку здобувачів до складання першого та другого етапу єдиного державного кваліфікаційного іспиту. Було проведено низку ректорських контрольних робіт і проведено консультації у вигляді начитки лекцій на платформі Microsoft Teams. 2023 року ЄДКІ, Етап 1 для спеціальності «Медицина» Крок-1 та іноземна мова професійного спрямування складало 294 здобувачі вищої освіти третього курсу. Середній відсоток правильних відповідей становив 75,48%. З іспиту англійська мова професійного спрямування було зареєстровано 290 студентів. Середній відсоток правильних відповідей становив 56,03%. «Крок-2» склали 375 здобувачів вищої освіти шостого курсу. Середній відсоток правильних відповідей становив 81,58 %.

Упродовж 2022/2023 н.р. на медичному факультеті виконували 4 науково-дослідних роботи, які фінансувало Міністерство охорони здоров'я України, та 22 ініціативно-пошукових роботи.

Протягом звітного року співробітники медичного факультету захистили 1 докторську та 19 дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. За рішенням Атестаційної колегії МОН України вчене звання професора присвоєно 3 співробітникам, а вчене звання доцента – 17.

Упродовж 2022/2023 н.р. працівники кафедр медичного факультету опублікували 497 статей. У журналах, що індексуються наукометричною базою Scopus, науковці опублікували 492 статті, 56 статей – у журналах, що входять до наукометричної бази Web of Science Core Collection. Працівники кафедр підготували та надрукували 10 монографій, 8 підручників і 41 навчальний посібник.

Кафедри факультету за звітний період провели 15 науково-практичних конференцій з міжнародною участю, взяли участь у роботі 18 конгресів і симпозіумів. Три викладачі факультету проходили довготривалі стажування в закордонних університетах і клініках за програмою Еразмус+.

У студентських наукових гуртках, які діють на кожній кафедрі, займалися 493 студенти факультету.

Здобувачі медичного факультету взяли участь у III Міжнародній олімпіаді студентів медичних вишів «Самарканд-2022», яка відбулася в грудні 2022 року на базі Самаркандського державного медичного інституту (Узбекистан). Представники університету здобули призові місця в номінації «Найкраща демонстрація практичних навичок» у секції «Хірургія», в номінації «Клінічне мислення» у секції «Травматологія», в номінації «Дитяча хірургія».

Упродовж багатьох років у Тернопільському національному медичному університеті імені Івана Горбачевського відбувається конкурс «Студент року ТНМУ». 2023 року перемогу в номінації «За відмінні успіхи в навчанні» здобула студентка 5 курсу медичного факультету Тетяна Опер. Найкращим у номінації «За

вагомим досягненням в науковій роботі» став студент 2 курсу медичного факультету Ярослав Білик, кращою в номінації «За вагомим досягненням у спорті» стала студентка 2 курсу медичного факультету Дарія Таран. Перемогу в номінації «За активну волонтерську діяльність» отримала студентка 4 курсу медичного факультету Ольга Оплетя.

На факультеті протягом звітного року викладачі активно проводили національно-патріотичну та виховну роботу. Багато студентів і викладачів працюють у різноманітних волонтерських центрах.

ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

На фармацевтичному факультеті навчається 796 здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня, серед яких 50 осіб за державним замовленням. Освітній процес на факультеті забезпечують 58 викладачів, з них 56 (96,6 %) – з науковим ступенем. Серед науково-педагогічних працівників факультету – 4 доктори і 48 кандидатів наук (у тому числі, 3 доктори та 25 кандидатів фармацевтичних наук), а також 4 доктори філософії.

Протягом 2022-2023 навчального року викладачі всіх кафедр факультету завдяки сформованим навчально-методичним блокам змогли забезпечити належну теоретичну й практичну підготовку здобувачів вищої освіти денної та заочної форм і за потребою надавали їм необхідну консультативну допомогу.

Деканат фармацевтичного факультету здійснював необхідні заходи щодо належної організації освітнього процесу, вчасно оформляв довідки й іншу необхідну документацію для здобувачів вищої освіти та кафедр.

Окрім освітньої діяльності, викладачі кафедр активно займалися науковою роботою. Так, за звітний період науково-педагогічні працівники факультету опублікували 111 статей у виданнях фармацевтичного спрямування, в тому числі, 68 – у журналах, що цитуються наукометричними базами Scopus і Web of Science, отримано 2 патенти, надруковано 73 тези та зроблено 17 доповідей (з них 6 – закордонно) на відповідних наукових форумах.

У рамках академічної мобільності доцентка закладу вищої освіти кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків Юлія Равлів у період з 25 липня до 8 листопада 2022 року стажувалася на базі кафедри технології ліків Познанського медичного університету (Польща). Під час стажування науковиця взяла участь у роботі III літньої школи Orbis, яка стосувалася проблематики трансдермальної доставки лікарських засобів.

Працівники факультету 2022 року організували та провели науково-практичні конференції з міжнародною участю: «Науково-технічний прогрес і оптимізація технологічних процесів створення лікарських препаратів» і «Хімія природних сполук».

Завідувачка кафедри фармацевтичної хімії, професорка Лілія Логойда 16 березня 2023 року провела міжфакультетський науково-практичний семінар на тему «Застосування наукометричних баз для написання наукової роботи хімічного спрямування: теоретичні аспекти та власний досвід».

(Продовження на стор. 8)

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 2022-2023 НАВЧАЛЬНИЙ РІК І ЗАВДАННЯ НА МАЙБУТНЄ

(Продовження. Поч. на стор. 2-7)

До цього заходу долучилися не лише науково-педагогічні працівники кафедр фармацевтичного факультету хімічного спрямування, а й здобувачі вищої освіти другого та третього рівнів. Окремим фрагментом семінару була змістовна інформація доповідача щодо принципів академічної доброчесності та необхідності їх дотримання як під час здійснення освітнього процесу, так і при виконанні та оприлюдненні результатів наукових досліджень.

Варто відзначити також і студентські здобутки на факультеті. За підсумками 2022 року, в номінації «За активну громадянську позицію» перемогу здобула студентка 5-го курсу фармацевтичного факультету Аліна Голенко.

Однією з об'єктивних оцінок навчальної роботи факультету є результати складання здобувачами вищої освіти відповідних етапів ЄДКІ. Результати складання етапу 1 ЄДКІ («Крок 1. Фармація» та англійська мова за професійним спрямуванням) здобувачами вищої освіти 4-го курсу денної та заочної форм навчання у вересні 2022 року підтвердили належний рівень опанування ними відповідних дисциплін. Так, за підсумками як складання «Кроку-1», так і англійської мови за професійним спрямуванням здобувачі вищої освіти денної форми навчання є найкращими в Україні. Здобувачі заочної форми навчання показали найвищий результат складання серед ЗВО України з «Крок 1. Фармація».

Усі здобувачі вищої освіти випускового курсу денної форми навчання успішно склали етап 2 ЄДКІ, який відбувся 1 червня 2023 року.

На факультеті багато уваги приділяється волонтерській діяльності та допомозі військовослужбовцям. Викладачі технологічних дисциплін і здобувачі старших курсів долучилися до виготовлення екстемпоральних лікарських форм для потреб ЗСУ. Нині результат їхньої спільної роботи – понад 1500 упаковок, які переспрямовано на передову для лікування наших захисників.

Колектив фармацевтичного факультету активно долучався до всіх університетських заходів, здійснював профорієнтаційну роботу серед випускників загальноосвітніх шкіл, медичних коледжів тощо.

Серед інших видів діяльності здобувачів добре поширена культурно-масова, спортивно-оздоровча робота, волонтерство. Як приклад добре поставленої культурно-масової роботи став виступ від України випускників фармацевтичного факультету у складі гурту «Творчі» на нещодавньому «Євробаченні-2023».

СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

У 2022-23 н. р. колектив стоматологічного факультету продовжував надавати освітні послуги здобувачам вищої освіти відповідно до Стандарту вищої освіти зі стоматології за акредитованою освітньо-професійною програмою Стоматологія другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 221 Стоматологія галузі знань 22 Охорона здоров'я. У червні 2023 року здійснено 15 випуск лікарів-стоматологів, 3 випуск магістрів стоматології.

Освітній процес на профільних кафедрах стоматологічного факультету забезпечують 52 науково-педагогічні працівники – 100 % з науковим ступенем. Серед науково-педагогічних працівників факультету 7 докторів медичних наук – 13,5 % (7 професорів), 45 кандидатів медичних наук – 86,5 % (із них 33 доценти).

У 2022/23 навчальному році на стоматологічному факультеті навчалося 534 студенти (525 вітчизняних, з них – 31 бюджетної форми навчання, та 26 іноземних студентів).

З метою популяризації факультету, залучення студентів до навчання активно проводилася профорієнтаційна робота як онлайн, так і відвідуючи фахові коледжі м. Шепетівки, Рівного.

Освітній процес на кафедрах факультету цілком забезпечений усіма навчально-методичними матеріалами, які повністю відповідають встановленим вимогам, доступні для студентів на платформі Moodle. Протягом року активно впроваджували в освітній процес нові формати проведення практичних занять, круглих столів і клінічних конференцій, що сприяло формуванню клінічного мислення студентів, підвищувало рівень міжособистісних комунікацій та дозволяло набувати якісні знання.

У звітному навчальному році продовжено досвід проведення об'єктивно-структурованого клінічного іспиту для студентів 3, 4-го курсів та ОСКІ як складової частини атестації випускників зі спеціальності 221 «Стоматологія».

Активно працював на кафедрах студентський науковий гурток. Результати наукових досліджень студентів доповідалися на XVI Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених з міжнародною участю «Актуальні питання клінічної медицини» 24-25 листопада 2022 року в м. Запоріжжя, VI Міжнародній науково-практичній конференції «Science and technology: problems, prospects and innovations» 16-18.03.2023 року в м. Осака, Японія, XXVII конгресі студентів і молодих вчених «Майбутнє за наукою», 10-12 квітня 2023 року.

За звітний період науково-педагогічні працівники захистили 1 дисертацію на здобуття ступеня доктора філософії, опублікували 32 статі: з них 21 у виданнях, що входять в наукометричну базу даних Scopus, 1 - Web of Science; 27 тез, у тому числі 12 за кордоном. На конференціях зроблено 20 доповідей (16 – вітчизняні конференції та міжнародних – 4). Опубліковано 25 актів впровадження.

Об'єднанні спільною мрією про найшвидшу перемогу, здобувачі активно долучалися, організували та займалися волонтерською роботою. Здобувачі 4-5 курсів активно долучилися до акції «Твоя кров може воювати. Стань донором!».

Волонтерський центр факультету продовжував надавати безоплатну стоматологічну допомогу військовослужбовцям, членам територіальної оборони та внутрішньо переміщеним особам.

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Протягом 2022-2023 навчального року на факультеті іноземних студентів навчалося 1729 іноземних громадян з 46 країн (з них англійською мовою за основними

спеціальностями – 99 %). Розподіл студентів за спеціальностями такий: 1411 осіб – Медицина (у 2021-22 н.р. – 2396 осіб); 33 особи – Стоматологія (у 2021-22 н.р. – 72 особи); 15 осіб – Фармація (у 2021-22 н.р. – 19 осіб); 268 осіб – Медсестринство (у 2021-22 н.р. – 365 осіб).

Найбільше здобувачів (51 %) навчається на факультеті з країн Азії, африканських країн – 33 %, Америки – 11 %. При цьому найбільший контингент складають студенти з Індії – 765 осіб. Другий за величиною контингент – це студенти з Нігерії (361 особа), третій – студенти зі США (182 особи). З Гани навчається 99 осіб, з Польщі – 66 осіб.

Незважаючи на значну кількість студентів, які припинили навчання, в ТНМУ навчалося найбільше здобувачів вищої освіти з числа іноземних громадян серед університетів на заході України. Це вдалося завдяки лояльності, відкритості щодо запитів іноземних громадян, їхньому своєчасному інформуванню про зміни організації освітнього процесу, дистанційному навчанні з використанням якісного контенту та освітніх технологій, надання можливості студентам участі в програмах академічної мобільності, зваженої тактики щодо ліквідації академічної заборгованості. Впродовж звітного навчального року 371 здобувач з числа іноземних громадян навчався очно, а дистанційно – 1358.

На факультеті продовжує розвиватися заочна форма навчання медсестер, за якою впродовж 2022-23 навчального року навчалося 216 іноземних студентів, переважно громадян США. 2023 року 99 студентів заочної форми, в тому числі 66 бакалаврів та 33 магістрів, отримали дипломи. Необхідно зазначити, що випускники заочної форми навчання успішно проходять евалуацію дипломів у відповідних агентствах в США та госпіталах.

Продовжувалася активна робота щодо рекламування освітніх послуг університету з метою залучення до навчання контингенту іноземних громадян. Серед напрямків популяризації освітніх послуг ТНМУ з використанням інтернет-ресурсів важливу роль відіграє подальше розміщення якісного контенту на сайтах університету та факультету з інформуванням потенційних абітурієнтів стосовно спеціальностей, за якими здійснюється підготовка іноземних громадян на до- та післядипломному етапі, підготовчого відділення, розмірів оплати освітніх послуг і проживання в гуртожитку. При цьому важливим є розміщення на сайті університету англійськомовних матеріалів, у тому числі відеороликів, про можливість, які має університет з надання освітніх послуг, наукових проектів, умов проживання в гуртожитках, культурних заходів, спорту, дозволяти та різних університетських сервісів.

У звітному році продовжувалася робота з посольствами та закордонними дипломатичними установами з розповсюдження рекламних матеріалів про ТНМУ, а також залучення іноземних студентів для рекламування університету під час перебування в країнах проживання.

До факультету іноземних студентів належать підготовче відділення, навчально-науковий інститут медсестринства та п'ять кафедр. Колектив факультету проводив активну роботу з організації на-

вчального процесу, підвищення якості підготовки іноземних громадян, рівня їхньої практичної та професійної компетенції.

Викладачі факультету беруть участь у 8 НДР. За звітний період опубліковано 30 статей у журналах, які індексуються у базах Scopus та Web of Science (минулого року – 24). Науковці факультету взяли участь у 66 наукових форумах і конференціях. Викладачі кафедр беруть активну участь у низці міжнародних проектів, проходять періодичні стажування за кордоном.

На факультеті активно працювала студентська наука. Студенти-іноземці плідно займаються за програмою «Студент – майбутній фахівець високого рівня навчання», є активними учасниками різних наукових проектів, наукових товариств. Здобувачі брали участь у XXVII міжнародному медичному конгресі студентів і молодих вчених, зайнявши низку призових місць.

Продовжувало надалі розвиватися студентське самоврядування іноземних студентів, структура якого представлена такими складовими: студентський парламент, рада землячів, виборні представники до конференції трудового колективу університету, члени вченої ради факультету, старости курсів, потоків і груп.

Іноземні студенти беруть участь у доброчинстві та волонтерстві. Особливу активність проявляють наші іноземні студенти в умовах воєнного стану. Чисельні медикаменти, а також засоби медичного призначення, зібрані іноземними студентами, передані університетському волонтерському центру та лікувальному закладу міста. Багато допомоги отримано впродовж минулого навчального року від польських студентів і наших випускників. Іноземні студенти були організаторами та взяли активну участь у таких доброчинних проектах, як «Зігріти наших захисників», «Бандерольки перемоги», «Розмалюй каску на благодійний аукціон», «Скринька хоробрості», заходах благодійного фонду «Промінь сонця» та низці інших.

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕДСЕСТРИНСТВА

Навчання студентів у ННІ медсестринства ТНМУ у 2022-2023 н.р. здійснювалося за спеціальністю 223 Медсестринство першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я на основі освітньо-професійних програм «Сестринська справа» та «Парамедик». У 2022-2023 н. р. контингент студентів ННІ медсестринства становив 581 осіб, з яких 141 – денної, – 182 – дистанційної та 258 – заочної форми навчання.

З наявного контингенту студентів 57 осіб навчалися за бюджетні кошти й 524 особа – за кошти фізичних та юридичних осіб.

ОНП «Медсестринство» освітньо-наукового рівня представлена очною (денною, вечірньою) та заочною формами навчання – 4 роки на основі рівня магістра. Контингент:

- 1 курс – 1 аспірант;
- 3 курс – 2 аспіранти;
- 4 курс – 3 аспіранти.

(Продовження на стор. 9)

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 2022-2023 НАВЧАЛЬНИЙ РІК І ЗАВДАННЯ НА МАЙБУТНЄ

(Продовження. Поч. на стор. 2-8)

За звітний період відбувся захист дисертації Ціпкало А. на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 223 «Медсестринство».

У березні-квітні 2023 року ОПП «Сестринська справа» першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти з ОНП «Медсестринство» пройшли акредитаційну експертизу та отримали сертифікати від Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

У зв'язку із затвердженням і введенням у дію стандарту вищої освіти другого магістерського рівня спеціальності 223 «Медсестринство» внесено зміни до освітньо-професійної програми «Сестринська справа». Після перегляду освітніх програм, внесення змін і доповнень щодо освітніх компонентів, а також розділів дисциплін, які забезпечують програмні результати навчання, сформовано та затверджено навчальні плани. Викладачі кафедр відповідно до навчальних планів розробили робочі програми з дисциплін і навчально-методичні комплекси.

За звітний період проведено капітальний ремонт навчальних кімнат і приміщень ННІ медсестринства з модернізацією освітлення та умеблювання новими меблями.

На кафедрі вищої медсестринської освіти, догляду за хворими та клінічної імунології виконують міжкафедральні НДР: «Удосконалення методів діагностики фіброзу печінки та лікування захворювань органів травлення різної етіології» (керівник – проф. Господарський І.Я.) й «Оптимізація наукового підходу до вирішення актуальних питань практичної діяльності та фахової підготовки медсестер» (керівник – доц. Даньчак С.В.).

Викладачі ННІ медсестринства беруть активну участь у виданні науково-практичного журналу «Медсестринство», де активно друкують статті як співробітників ННІ медсестринства, студентів-магістрантів, викладачів інших навчальних закладів і практикуючих медсестер.

Журнал «Медсестринство» в червні 2023 р. внесено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора наук, кандидата наук і ступеня доктора філософії (дата внесення 20.06.2023, категорія «Б»).

У рамках співпраці з Українським центром ресурсів та розвитку при Університеті Мак'юена у вересні 2022 року ННІ медсестринства отримав у подарунок багатофункціональний манекен Nursing Kelly з системою SimPad®, який значно розширив можливості відпрацювання практичних навичок студентами навчально-наукового інституту медсестринства та Центру симуляційного навчання. Це ще дало поштовх до створення спеціалізованої кімнати клінічних навичок.

У січні 2023 року в рамках вищезгаданої співпраці ТНМУ отримав у подарунок шість наборів для здійснення внутрішньовенних ін'єкцій Arterial Stick Arm Kit®, які дають можливість відпрацювати практичні навички студентам університету на базі навчально-наукового інституту медсестринства та Центру симуля-

ційного навчання. На постійній основі діє започаткований спільний канадсько-український курс «Глобальне здоров'я» із залученням освітянської спільноти обох університетів.

Значну увагу в ННІ медсестринства приділяють виховній роботі. ННІ активно сприяє розвитку волонтерського руху серед викладачів і студентів з організації та допомоги внутрішньо переміщеним особам і військовим Збройних сил України.

ФАКУЛЬТЕТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Навчальний процес на факультеті післядипломної освіти проводять на базі 6 кафедр: терапії і сімейної медицини; педіатрії; акушерства і гінекології; хірургії; фармації та стоматології. До навчального процесу залучені 16 кафедр медичного факультету.

Викладання на факультеті забезпечує колектив з 46 викладачів. На 6 кафедрах інституту працює 10 професорів, докторів медичних наук, 33 доценти, 3 асистенти – кандидати медичних наук. Навчальними та клінічними базами кафедр є спеціалізовані заклади охорони здоров'я, які забезпечують можливість набуття програмних результатів навчання як під час первинної спеціалізації, так і під час фахового стажування.

Факультет післядипломної освіти працює з двома контингентами лікарів-слухачів і лікарями-інтернами. За звітний період проведено 12 циклів спеціалізації з 5 фахів, 12 циклів стажування і 95 циклів тематичного вдосконалення, 4 передатестаційні цикли з організації та економіки в фармації.

На передатестаційних циклах, курсах спеціалізації та тематичного удосконалення перепідготовлено 1178 слухачів.

На кафедрі акушерства та гінекології започатковано низку семінарів з актуальних питань сучасного акушерства. Традиційно актуальними є курси з освоєння лапароскопії, що проводять на базі Центру малоінвазивних технологій. Протягом року в центрі пройшли навчання 65 курсантів.

Первинну спеціалізацію (інтернатуру) проводили з 15 фахів, де з 10 спеціальностей випусковими є кафедри факультету післядипломної освіти.

Набір в інтернатуру 2023 року здійснювався згідно з новим наказом № 1254 від 22.06.2021р. з доповненнями від 16.03.2022 р. «Про затвердження Положення про інтернатуру». Останніми роками набір в інтернатуру залишається сталим, що дозволяє виконувати навчально-виробничий план інтернатури. У звітному періоді навчалися 405 інтернів за державним замовленням і 911 – за контрактом.

Динаміка зарахування лікарів(провізорів)-інтернів першого року навчання на кафедрі університету залишається стабільною протягом останніх років.

Дедалі більше зростає роль симуляційного навчання в післядипломній підготовці та безперервному професійному розвитку лікарів. Усі клінічні кафедри післядипломної освіти активно використовували навчальні лабораторії Центру симуляційного навчання, а також тренажери, манекени-симулятори. Кафедра терапії та сімейної медицини постійно використовувала лабораторію

сімейної медицини, отоларингології, офтальмології.

У звітному навчальному році продовжувалося впровадження нових технологій навчання. Лікари-інтерни та слухачі, які навчаються на кафедрі хірургії ФПО та на кафедрі акушерства та гінекології ФПО, мали можливість спостерігати за малоінвазивними та іншими оперативними втручаннями у системі реального часу за допомогою оптоволоконних систем.

Кафедри факультету активно використовували методики дистанційного навчання на заочному етапі спеціалізації «Загальна практика-сімейна медицина», на циклах ТУ з фаху «Акушерство та гінекологія» для лікарів Рівненської області. На кафедрах факультету проводять науково-практичні мініконференції з щоденними презентаціями реальних клінічних випадків, клінічні конференції та семінарські заняття з розглядом презентацій клінічних випадків хворих з типовою та рідкісною патологією.

Усі кафедри факультету виконують НДР, які мають важливе науково-прикладне значення для клінічної практики. Кафедри ФПО своєчасно відзвітували за виконання відповідних етапів планової наукової роботи. Викладачі факультету надрукували у фахових журналах 58 статей (з них 35 за кордоном, 16 – у журналі баз даних Web of Science (Scopus), 39 тез, 2 інформаційних листи).

За 2022-2023 рр. захищено 2 дисертаційні роботи.

За звітний період кафедри ФПО провели 3 науково-практичні конференції. На міжнародних конференціях зроблено 17 доповідей, всеукраїнських та регіональних – 28. Викладачі факультету брали участь у 8 міжнародних конференціях за кордоном.

За звітний період викладачі факультету проконсультували 10023 хворих, здійснено 532 оперативних втручань, проведено 43 клінічних і патологоанатомічних конференцій. У практику лікувальних закладів впроваджено 5 нових методів діагностики та лікування.

НАУКОВА РОБОТА

Виконання науково-дослідних робіт. У 2022-23 навчальному році науковці університету виконували 47 комплексних науково-дослідних робіт, з них 9 – за рахунок державного фінансування (з них 7 було завершено у 2022 році), 35 – ініціативно-пошукових тем.

Загальний обсяг фінансування наукових досліджень на держбюджетних темах склав 4133,5 тис. грн. На 2023 рік – 2399,3 тис. грн.

За рахунок державного фінансування виконували та завершені 2022 року такі науково-дослідні роботи:

1. Рання діагностика кардіоваскулярних і метаболічних порушень у дітей шкільного віку. Науковий керівник – професор М.І. Марущак, відповідальний виконавець – професор Г.І. Павлишин. Обсяг фінансування на 2022 р. становив 463,9 тис. грн.

2. Моно- і змішані інфекції, що передаються кліщами, вдосконалення лікувально-діагностичних технологій і заходів біобезпеки. Науковий керівник – академік НАМНУ, проф. М.А. Андрейчин, відповідальний виконавець – професор

М.І. Шкільна. Обсяг фінансування на 2022 р. становив 304,8 тис. грн.

3. Розробка оригінальних комбінацій антигіпертензивних засобів, їх аналіз та стандартизація. Науковий керівник – професор Л.С. Логойда, відповідальний виконавець – доцент О.Б. Поляк. Обсяг фінансування на 2022 р. становив 338,0 тис. грн.

4. Впровадження елементів нейро-розвиткового догляду за передчасно народженими дітьми та їх катанестичне спостереження. Науковий керівник – професор Г.А. Павлишин, відповідальний виконавець – доцент І.М. Сарапук. Обсяг фінансування на 2022 р. становив 434,9 тис. грн.

5. Пілотне дослідження з неонатального скринінгу первинних імунодефіцитів методом TRECs I KRECs визначення T- і B-лімфопенії. Науковий керівник – професор О.Р. Боярчук, відповідальний виконавець – доцент Н.М. Ярема. Обсяг фінансування на 2022 р. становив 737,1 тис. грн.

6. Особливості вітамінного та мінерального статусу у здорових дітей та у дітей із соціально значущими захворюваннями. Науковий керівник – доцент М.І. Кінаш, відповідальний виконавець – доцент Л.І. Добровольська. Обсяг фінансування на 2022 р. становив 232,3 тис. грн.

7. Вивчення ефективності системи ламінарного пневмозахисту мобільної концепт-моделі пневмошолому від вірусних (коронавірусних, COVID-19), бактеріальних, токсичних агентів. Науковий керівник – професор І.М. Кліщ, відповідальний виконавець – доцент А.О. Ковальчук. Обсяг фінансування на 2022 р. становив 476 тис. грн.

Продовжують виконувати:

- Ендотеліальна дисфункція, гіперкоагуляція та мікросудинний тромбоз при COVID-19: оцінка ризику, патогенез та діагностика. Науковий керівник – проф. М.М. Корда, відповідальний виконавець – професор О.О. Шевчук. Обсяг фінансування на 2022 р. становив 749,8 тис. грн., на 2023 рік – 355,0 тис. грн.

- Дослідження регенеративного потенціалу засобів клітинної терапії при гострому респіраторному дистрес-синдромі. Науковий керівник – професор І.Я. Криницька, відповідальний виконавець – доцент А.І. Довгалюк. Обсяг фінансування на 2022 р. становив 396,7 тис. грн., 2023 рік – 993,0 тис. грн.

Нова тематика держбюджетних тем у 2023 році:

- Діагностика, лікування та профілактика кліщових інфекцій в умовах війни та вдосконалення заходів біобезпеки. Наук. керівник – академік НАМН України, проф. М.А. Андрейчин. Відповідальний виконавець – проф. Шкільна М.І. Обсяг фінансування на 2023 рік – 419,2 тис. грн.

- Новітні методи хірургічного лікування метаболічного синдрому. Наук. керівник – професор Дзюбановський І.Я. Відповідальний виконавець – доц. Продан А.М. Обсяг фінансування на 2023 рік – 385,0 тис. грн.

- Оцінка якості життя та психологічного стану дітей з тривалим COVID-19 в умовах воєнного часу. Термін виконання 2023-2025 рр. Керівник – проф. Боярчук О.Р. Відповідальний виконавець – доц. Косовська Т.М. Обсяг фінансування на 2023 рік – 247,1 тис. грн.

(Продовження на стор. 10)

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 2022-2023 НАВЧАЛЬНИЙ РІК І ЗАВДАННЯ НА МАЙБУТНЄ

(Продовження. Поч. на стор. 2-9)

Ініціативно-пошукова тематика науково-дослідних робіт кафедр університету була зосереджена на актуальних проблемах сучасної теоретичної та клінічної медицини. Зокрема, у сфері клінічної медицини проводили такі дослідження: патофізіологія, клінічний перебіг та наслідки COVID-19; вдосконалення діагностичних, лікувальних і профілактичних заходів при розповсюджених вірусних і паразитарних хворобах; профілактика та лікування післяопераційних ускладнень у плановій та ургентній хірургії; оптимізація діагностичної та профілактики захворювань репродуктивної системи жінок; коморбідні стани в клініці внутрішніх хвороб; оптимізація лікування хворих з патологією щитоподібної залози та іншої хірургічної патології з використанням класичних і малоінвазивних методик; вивчення метаболічного гомеостазу організму при захворюваннях органів ротової порожнини.

У сфері експериментальної медицини проводили такі дослідження: пошук новітніх методів і способів корекції та запобігання розвитку патологічних процесів за умов дії надзвичайних факторів на організм; профілактика та лікування ускладнень цукрового діабету; клініко-патогенетичне обґрунтування застосування криоліофілізованих ксенотканин при термічній травмі; фармакологічні та фармакогенетичні аспекти протекторного впливу імунобіологічних препаратів, ентеросорбентів, речовин природного та синтетичного походження за різних патологічних станів тощо. Проводили також маркетингові, фармакоекономічні та технологічні дослідження зі створення лікарських засобів.

ТНМУ є лідером в Україні щодо вивчення епідеміології, клініки та профілактики Лайм-бореліозу та інших трансмісивних інфекцій, що передаються через укуси кліщів. 2022 року продовжували клінічні та лабораторні дослідження для встановлення поширеності й захворюваності Лайм-бореліозу серед працівників лісових господарств, а також інших груп населення (мисливці, працівники фермерських господарств тощо), що є частиною спільного українсько-польського проєкту «Дослідження епідеміології, патогенезу, клініки та профілактики бореліозу» в рамках науково-дослідницьких проєктів Європейського Союзу. Також продовжується співпраця з лабораторіями «iGeneX Inc.» і «iD-FISH Technology» (Пало Альто, США), лабораторією Інституту медицини села, що в місті Люблін (Польща) щодо дослідження збудників Лайм-бореліозу та інших векторних інфекцій (анаплазмозу, бабезіозу).

Наукові лабораторії. Базою для виконання науково-дослідних і дисертаційних робіт є атестовані лабораторії, які забезпечували отримання достовірних результатів наукових досліджень. Атестовані лабораторії університету:

- міжкафедральна науково-дослідна лабораторія (МНДЛ);
- центральна науково-дослідна лабораторія;
- лабораторія мікробіологічних і паразитологічних досліджень;
- лабораторія морфологічних досліджень;
- лабораторія психофізіологічних досліджень.

Працює також навчально-дослідна

лабораторія фармако-технологічних досліджень при фармацевтичному факультеті.

На базі МНДЛ функціонують:

- Центр із дослідження хвороби Лайма та інших захворювань, які передаються через укуси кліщів;
- Лабораторія імуногістохімічних досліджень;
- Лабораторія клітинних культур;
- Лабораторія ПЛР.

Усі засоби вимірювальної техніки, які застосовують у цих лабораторіях, проходять метрологічний контроль і повірку.

Винахідницька діяльність. 2023 року ТНМУ подав 15 заявок на винаходи та корисні моделі.

Виконання наукових робіт. За планом підготовки науково-педагогічних кадрів у 2022-23 навчальному році виконувалося 220 дисертаційних робіт (29 докторських та 191 дисертація для присвоєння ступеня доктора філософії).

Протягом звітного року в аспірантурі навчалось 164 особи (з відривом від виробництва – 52 аспіранти, без відриву від виробництва – 112 аспірантів).

2022 року в аспірантуру зараховано 35 аспірантів (у т. ч., на очну (денну) форму – 17, на очну (вечірню) форму – 4, на заочну форму – 14 осіб).

У 2022-2023 навчальному році навчання в аспірантурі завершили 44 особи, з них: 6 – очних (денних), 22 – очних (вечірніх), 16 – заочних аспірантів.

9 аспірантів достроково завершили навчання у зв'язку із захистом дисертаційних робіт у разових спеціалізованих вчених радах, у тому числі: 2 – очних (денних), 3 – очних (вечірніх), 4 – заочних аспіранти.

Клінічна ординатура. У 2022-2023 навчальному році проходили підготовку та завершили навчання 2 клінічних ординатори на контрактній формі навчання (іноземні громадяни).

Спеціалізовані вчені ради. В університеті функціонують 4 докторські спеціалізовані вчені ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій за 9-ма спеціальностями.

З вересня 2022 року до липня 2023 року спеціалізована вчена рада Д 58.601.01 провела офіційні захисти 4 докторських дисертацій (2 – за спеціальністю 14.01.03 «Хірургія» та 2 – за спеціальністю 14.03.04 «Патологічна фізіологія») і 5 кандидатських дисертацій (2 – за спеціальністю 14.01.03 «Хірургія», 2 – за спеціальністю 14.03.01 «Нормальна анатомія», 1 – за спеціальністю 14.03.04 «Патологічна фізіологія»).

З вересня 2022 року до липня 2023 року спеціалізована вчена рада Д 58.601.02 провела офіційний захист 1 кандидатської дисертації за спеціальністю 14.01.01 «Акушерство та гінекологія». Прийнято до офіційного захисту 1 докторську дисертацію за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія.

З вересня 2022 року до липня 2023 року спеціалізована вчена рада Д 58.601.03 провела офіційний захист 1 докторської дисертації за спеціальністю 14.01.02 «Внутрішні хвороби».

З вересня 2022 року до липня 2023 року разові спеціалізовані вчені ради провели 28 захистів дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я»: 3 – за спеціальністю 221 «Стоматологія», 21 – за спеціальністю 222 «Медицина», 1 – за спеціальністю 223 «Медсестрин-

ство», 3 – за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація».

Захист дисертацій. Протягом звітного року здобувачі та аспіранти університету захистили 1 докторську та 16 дисертацій на присвоєння ступеня доктора філософії.

Функціонування метрологічної служби. З метою досягнення достовірності отриманих результатів досліджень 2022 року метрологічним забезпеченням були охоплені всі планові науково-дослідні та дисертаційні роботи, лікувальний процес і випуск друкованої продукції. Здійснено перевірку первинної документації та проведено метрологічну експертизу і нормоконтроль 1 докторської та 16 дисертаційних робіт щодо присвоєння звання доктора філософії, 39 кінцевих і проміжних звітів про НДР, проведено метрологічну експертизу та погоджено метрологічне забезпечення при плануванні 36 дисертацій та 13 планових НДР.

Головна організація метрологічної служби МОЗ України організувала та провела роботи з метрологічного забезпечення та надала послуги з періодичного оцінювання технічної компетентності на проведення досліджень (вимірювань) у сфері законодавчо регульованої метрології 30 лабораторій В(м)НЗ, НДІ, ЦГЗ, закладів охорони здоров'я як комунальних, так і приватних з різних регіонів України, що належать до сфери, в якій реалізація державної політики належить до повноважень МОЗ України. Перевірку лабораторій здійснювали безпосередньо у заявника. Оформлено свідоцтва про технічну компетентність відповідно до заявлених галузей.

Віварій. Протягом звітного року проводилася робота з вирощування та утримання лабораторних тварин. Зокрема, для наукових досліджень використано: білих сврів – 782 голів, білих мишей – 100 голів.

Публікації. У 2022-2023 навчальному році науковці ТНМУ опублікували 718 статей, з них у Scopus – 176, Web of Science – 84, тез – 622 (у тому числі за кордоном – 74). Видали 7 монографій. Число доповідей на з'їздах, конгресах, конференціях: усього – 506, на закордонних – 81.

Кількість публікацій у журналах, які афілійовані з ТНМУ та індексуються базою Scopus з початку 2023 року – 97 статей, з яких 30 (30,9%) – у журналах Q1 першого квартилю (в тому числі Nature та Science), 12 (12,4%) – у журналах Q2 другого квартилю. Кількість статей за весь 2022 рік – 206.

Індекс Гірша університету у Scopus – 32. Кількість цитувань наукових публікацій викладачів університету у Scopus за 2021 рік 3840, за 2022 – 3145, з початку 2023 р. – 1778.

У Web of Science кількість публікацій у 2022 році – 101, з початку 2023 року – 44. Індекс Гірша університету у Web of Science – 21.

Наші науковці – запрошені editors-in-chief для спецвипусків журналів Q1-Q2 відомих і вагомих закордонних видавництв, в тому числі MDPI.

Науково-педагогічний колектив університету підготував і подав до друку 156 найменувань різноманітних навчально-методичних і наукових матеріалів, в тому числі 7 підручників і 21 навчальний посібник.

Фахові журнали університету. ТНМУ є засновником чи співзасновником 12 фа-

хових наукових журналів, які входять до категорії В. Видається англomовне фахове видання «International Journal of Medicine and Medical Research». Усі журнали розміщені на платформі Open Journal Systems (<https://ojs.tdmu.edu.ua/>).

Наукові форуми. За звітний період в університеті відбулося 24 наукових і науково-практичних конференцій та з'їзди, 8 майстер-класів, 1 семінар з оволодіння практичними навичками та 31 симуляційний тренінг.

Багато уваги приділяють покращенню навчання та підготовці докторів філософії в ТНМУ. Нині готують аспірантів з ОНП «Медицина», «Біологія», «Педіатрія», «Стоматологія», «Фармація» та «Медсестринство». Для залучення кращих практик та обговорення досвіду в конференції «Підготовка докторів філософії на сучасному етапі: обмін досвідом та кращі практики» взяли участь науковці не лише з українських ЗВО, а й наші партнери з Федеративної Республіки Німеччини (Technical University of Munich, University of Tьbingen, Hannover Medical School) та Великої Британії (Keele University та The University of Manchester).

Угоди про наукову співпрацю. Науковці університету в 2022-23 навчальному році уклали угоди про співпрацю з: ННЦ «Інститутом біології та медицини» Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Інститутом української мови НАН України; Національним університетом «Острозька академія»; Харківським національним медичним університетом та Тернопільським регіональним фтизіопульмонологічним медичним центром.

Академічна доброчесність. Продовжено угоди з компаніями, які забезпечують університет програмами Plagiat.pl та UniCheck. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» й для забезпечення принципів академічної доброчесності проводять перевірку на академічний плагіат усіх дисертацій, які подають у наші спеціалізовані вчені ради, магістерських робіт і наукових статей, що подають у журнали ТНМУ та в інші друковані видання України.

2022 року був проведений конкурс наукових робіт на премію імені Івана Горбачевського. Переможці свої премії пожертвували на придбання дрону для ЗСУ. У рубриці «Досягнення в науково-дослідницькій діяльності з проблем теоретичної медицини та фармації» перемогла робота Лілії Логойди та Катерини Пелешок «Аналітичне забезпечення фармацевтичної розробки лікарських засобів на основі валсартану та атенололу». У рубриці «Досягнення в науково-дослідницькій діяльності з проблем клінічної медицини» переміг колектив авторів у складі Ігоря Венгера, Святослава Костіва, Борислава Сельського, Ігоря Фарини, Миколи Орлова з роботою «Відкрита, гібридна та ендovasкулярна реvascularизація багаторівневого атеросклеротичного оклюзивного процесу стегно-дистального артеріального русла в умовах стенотично-оклюзивного ураження гомілкових артерій». У рубриці «Досягнення в науково-дослідницькій діяльності з проблем суспільних і гуманітарних дисциплін Тетяна Хвалибога перемогла з роботою «Теоретичні засади професійної підготовки майбутніх лікарів в університетах США».

(Продовження на стор. 11)

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 2022-2023 НАВЧАЛЬНИЙ РІК І ЗАВДАННЯ НА МАЙБУТНЄ

(Продовження. Поч. на стор. 2-10)

У Тернопільському національному медичному університеті у червні 2023 року було відкрито Центр підтримки технологій та інновацій (TISC). Це – міжнародний проєкт підтримки винахідництва, інновацій та стартапів. Його створено з метою інформаційної, правової підтримки винахідників та авторів через мережу, що формується.

Підписано рамкову угоду з Військово-медичним інститутом Варшави (Польща) (Wojskowy Instytut Medyczny – Państwowy Instytut Badawczy, Zakład Epidemiologii i Medycyny Tropikalnej) та започатковано співпрацю у сфері паразитологічних досліджень з підрозділом епідеміології та тропічної медицини.

Професор Лілія Логойда у складі команди науковців з Італії та Північної Македонії виграла грант від програми NATO «Наука заради миру та безпеки» з проєктом «Розумні пластри для мультимодального загоєння ран – DRESWOUTRE» (Project G6031 «Wearable Smart Patches for Multimodal Wound Healing – DRESWOUTRE»).

Цьогоріч відновили фінансування проєктів Національного фонду досліджень України. Науковці ТНМУ реалізують спільні НДР з Інститутом кібернетики імені В. Глушкова «Розробка хмарної платформи пацієнт-центричної телереабілітації онкологічних хворих на основі математичного моделювання» та Інститутом біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України «Вплив природної та штучної імунізації антигенами SARS-CoV-2 на стан системи гемостазу».

Продовжується реалізація 11 грантів від RECOOP HST асоціації. Крім того, в рамках підтримки науковців з України в часі війни у рамках RECOOP Solidarity грантів двоє аспірантів пройшли стажування на базі університету Дебрецена (Угорщина) та кафедри біології Осієцького університету імені Йосипа-Юрая Штросмаєра (Хорватія).

Доцент Тернопільського державного медуніверситету Андрій Ковальчук виграв у конкурсі грантів подвійного призначення від Українського фонду стартапів за напрямком «Охорона здоров'я».

Наукове товариство студентів

Робота ради наукового товариства студентів базується на координуванні діяльності студентських наукових гуртків кафедр і роботи студентів-учасників наукових програм. Для оптимізації студентської наукової роботи в університеті діють програми: «Студентська наука та профорієнтаційне навчання» й «Студент – майбутній фахівець високого рівня кваліфікації». Цього року в науковій програмі «Студентська наука та профорієнтаційне навчання» зареєстровані 346 студентів. У програмі «Студент майбутній фахівець високого рівня кваліфікації» – 105 студентів.

Студентські наукові гуртки зареєстровані на всіх кафедрах ТНМУ. В звітному навчальному році у студентських наукових гуртках займалися 432 студенти медичного факультету, 41 – стоматологічного, 67 – фармацевтичного та 22 – факультету іноземних студентів.

Студенти ТНМУ були співавторами 42 статей. Було опубліковано 283 тез на конференціях (учасниками програм – 105), з них на всеукраїнських – 269, та на міжнародних – 14. Презентовано 157 усних виступів (учасниками програм –

122), з всеукраїнською участю – 142, з міжнародною – 15.

У 2022-2023 рр. студенти-гуртківці Анна Шкробот та Анна-Марія Коваль виступали з доповідями на міжнародній конференції 20-21 квітня 2023 року в м. Будапешт (Угорщина), яка була організована RECOOP HST Association – 5th RECOOP International Student Conference and 18th RECOOP Bridges in Life Sciences Conference.

10-12 квітня 2023 року в Тернопільському національному медичному університеті імені Івана Горбачевського відбувся конгрес студентів і молодих вчених «Майбутнє за наукою». Протягом трьох днів конгресу було заслухано 283 усних доповідей. Всього до друку було прийнято 400 тез.

Видавнича діяльність університету

Протягом 2022-2023 року видавництво «Укрмедкнига» видало 178 назв різної друкованої продукції.

Серед них 10 назв підручників – 7 повторних і 3 нових.

Видано 10 навчальних посібників, 5 з них повторним тиражем, 5 нових.

Протягом року видано 2 назви монографій, 20 назв навчально-методичної літератури, 6 збірників матеріалів конференцій, 53 види матрикул, 66 назв індивідуальних планів для студентів.

У видавництві виходять 12 журналів, 11 з них внесено до переліку наукових фахових видань України, газета «Медична академія».

Крім того, видавництво забезпечує всі підрозділи університету необхідними бланками, журналами та іншою друкованою продукцією.

Бібліотека

Бібліотека ТНМУ – важливий структурний підрозділ університету, який поєднує бібліотечно-інформаційні функції з основними елементами університетських технологічних сервісів, пов'язаних із світовими інформаційними ресурсами та забезпечує швидкий та зручний доступ до них, знаходиться в центрі академічного та дослідницького процесів в ТНМУ. Бібліотека оснащена сучасною комп'ютерною та оргтехнікою. Всі комп'ютери об'єднані в локальну мережу та мають доступ до мережі Інтернет. Бібліотека та її філіали є зоною вільного доступу до Wi-Fi.

Документний фонд бібліотеки ТНМУ складається з навчальної та наукової літератури з медицини, природничих, гуманітарних та економічних наук, періодичних видань з медико-біологічних проблем, а також художньої літератури.

Загальний фонд бібліотеки нараховує 312 604 прим. документів, у т. ч.: книг – 256 830; періодичних видань – 16 128 (у т. ч. журналів – 16082 прим., газет – 46 річних комплектів); неопублікованих документів (дисертацій, авторефератів дисертацій, кваліфікаційних (магістерських) робіт, методичних рекомендацій) – 15 546; електронних носіїв з записами – 726; мережевих локальних документів – 23 374

Для поповнення та оновлення бібліотечного фонду у 2022-2023 н.р. надійшло 2 656 примірників видань.

Станом на 01.01.2022 р. кількість користувачів бібліотеки за єдиним обліком становила 8 460 осіб, з них: викладачів та інших працівників університету – 859; студентів – 6602; інтернів та аспірантів – 958; сторонніх – 41.

Упродовж 2022-2023 н.р. усі структурні підрозділи бібліотеки обслужили 15 520 користувачів. Вебресурсами книгозбірні користувалися 12 824 користувачів. Книговидача склала 282 356 прим. документів, у т. ч. – 113 393 мережевих локальних ресурсів. Відвідування бібліотеки ТНМУ становило 238 245 візити, у т. ч.: відвідувань читальних залів та абонементів бібліотеки – 65 849; звернень до вебресурсів бібліотеки – 172 396.

Значну кількість бібліотечних послуг у 2022-2023 н.р., як і попередніми роками, бібліотека надавала дистанційно, зокрема інформування щодо роботи бібліотеки, її послуг та сервісів, інформаційних ресурсів у телефонному режимі чи на e-mail; доступ до інформаційних ресурсів (електронного каталогу, наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, баз даних публікацій з біологічних, медичних і суміжних дисциплін, що мають вільний доступ, Національного репозитарію академічних текстів тощо; інформаційні довідки; пошук інформаційних ресурсів за темою наукової роботи; присвоєння індексів УДК науковим публікаціям тощо. За звітний період виконано 188 бібліографічних довідок, 65 з яких тематичні (добір інформаційних ресурсів за темою наукової роботи). Присвоєно індекс УДК 1195 документам (статтям, монографіям, підручникам і посібникам, тезам тощо).

Електронні каталоги та картотеки бібліотеки поповнилися на 9,5 тис. записів.

У 2022-2023 н.р. бібліотека традиційно здійснювала роботу з питань наукометрії та моніторингу наукового потенціалу ТНМУ й особистого рейтингу науковців університету в наукометричних базах Scopus, Google Scholar). На сайті бібліотеки розміщено інтерактивну сторінку «Бібліометрика ТНМУ», дані якої поновлюються щокварталу.

Бібліотека ТНМУ широко використовує у своїй роботі світові вітчизняні електронні ресурси як передплачені, так і відкритого доступу. У 2022-2023 н. р. університетська книгозбірня надавала онлайн-доступ до ліцензійних наукових баз даних медичного та фармацевтичного профілю AccessMedicine, AccessEmergencyMedicine and AccessSurgery від McGraw-Hill, ClinicalKey, Complete Anatomy та Osmosis від Elsevier Health, Hinarі тощо; наукометричних баз даних Scopus та Web of Science; баз даних публікацій з медицини, біології та суміжних наук, що мають відкритий доступ, у т.ч.: BioMed Central, Cambridge University, Elektronische Zeitschriftenbibliothek (EZB), Free Medical Journals, PubMed, PubMed Central, SpringerOpen та ін.

На сайті бібліотеки ТНМУ розміщено посилання на матеріали та ресурси, які допоможуть користуватися наукометричними базами Scopus та Web of Science (<https://library.tdmu.edu.ua/наукометричні-бази-даних>), а також представлено інформацію про національні стандарти оформлення бібліографії (<https://library.tdmu.edu.ua/національні-стандарти-оформлення-бі>) й міжнародні стилі цитування (<https://library.tdmu.edu.ua/міжнародні-стилі-цитування>), подано приклади оформлення бібліографічних джерел у наукових роботах.

Упродовж 2022-2023 н.р. працівники інформаційно-бібліографічного відділу підготували 12 рекомендаційних списків

літератури та 2 бібліографічних покажчики.

Науковий репозитарій Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського (<https://repository.tdmu.edu.ua/>) нагромаджує, зберігає, розповсюджує й забезпечує довготривалий, постійний та надійний доступ через інтернет до матеріалів наукового, освітнього та навчально-методичного призначення, створених працівниками, аспірантами та студентами вишу. Станом на 01.06. 2023 р. репозитарій містить 12 056 електронних документів (дисертації, автореферати дисертацій, магістерські роботи, наукові статті тощо). Кількість відвідувань цього ресурсу свідчить про його актуальність.

Просвітницька діяльність бібліотеки ТНМУ спрямована на формування у студентів вишу національної свідомості, активної громадянської позиції, виховання моральних якостей та духовних потреб, сприяння процесам самоідентифікації. Важливим напрямком цієї роботи є виставкова діяльність. Упродовж навчального року в бібліотеці було організовано понад 40 тематичних виставок, у т. ч. 20 віртуальних, з-поміж яких варто відзначити такі: «Українці – нація героїв», «Пам'яті героїв Крут», «Ми чуємо тебе, Кобзарю, кризь віки», «Медицина у воєнний час» тощо.

У вересні 2023 р. в бібліотеці ТНМУ відбулася традиційна Декада відкритих дверей, приурочена до Всеукраїнського дня бібліотек.

Для презентації роботи бібліотеки широко загалу користувачів підтримуються вебсайт (<http://library.tdmu.edu.ua/>). Усе більшої популярності набувають сторінка бібліотеки в мережі Facebook (<https://www.facebook.com/libntnu>) та відеоканал бібліотеки в YouTube (https://www.youtube.com/channel/UC9vBxf_TtaieMpv1F21ndjQ).

ЛІКУВАЛЬНО-

ПРОФІЛАКТИЧНА РОБОТА

Лікувальну роботу професорсько-викладацький склад ТНМУ виконує на 36 клінічних кафедрах університету, які розміщені на базах 22 лікувально-профілактичних закладів обласного та міського підпорядкування Тернопільської області, міста Рівне, а також м. Житомир.

Загальна кількість ліжкового фонду у 2022-2023 навчальному році склала 5195 ліжок.

37 працівників нашого університету входять до складу груп головних експертів структурних підрозділів з питань охорони здоров'я Тернопільської обласної військової адміністрації та відділу охорони здоров'я й медичного забезпечення Тернопільської міської ради.

Проф. О.М. Олещук – членкиня робочої групи МОЗ України з питань формування Національного переліку основних лікарських засобів.

Троє працівників Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського ввійшли до складу груп експертів МОЗ України за напрямками:

«Акушерська та гінекологічна допомога» – Бойчук А.В., завідувач кафедри акушерства і гінекології ФПО;

«Педіатрична та неонатологічна допомога» – Боячук О.Р., завідувач кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією;

(Продовження на стор. 12)

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 2022-2023 НАВЧАЛЬНИЙ РІК І ЗАВДАННЯ НА МАЙБУТНЄ

(Продовження. Поч. на стор. 2-12)

Тому особлива увага приділяється міжнародній діяльності та інтернаціоналізації університету як пріоритетним напрямкам його розвитку.

У своїй діяльності ТНМУ керується основними засадами, викладеними у Великій хартії університетів (Magna Charta Universitatum), відзначаючи найважливіші цінності університетських традицій та сприяючи тісним зв'язкам між університетами Європи.

Тернопільський національний медичний університет є членом:

- Європейської асоціації університетів (EUA);
- Європейської асоціації фармацевтичних факультетів (EAFF) European Association of Faculties of Pharmacy (EAFF);
- Асоціації регіональної співпраці з питань здоров'я, науки та технології (The Association for Regional Cooperation in the fields of Health, Science and Technology – RECOOP HST Association);
- Балтійської університетської програми (BUP).

У межах асоціації здійснюється співпраця та обмін інформацією, а також проведення спільних дослідницьких проєктів.

Активна міжнародна співпраця з навчальними та науково-дослідними закладами, підтримка й заохочення ідеї подальшого розвитку міжнародного партнерства задля інтеграції в міжнародну академічну спільноту дає Тернопільському національному медичному університету імені Івана Горбачевського можливість для реалізації низки міжнародних проєктів та участі представників університету в різноманітних міжнародних програмах.

Така співпраця надає можливість ознайомитися з останніми досягненнями в галузі медичної освіти та практичної охорони здоров'я шляхом втілення програм фахового стажування викладачів ТНМУ на навчально-клінічних базах університетів-партнерів, проведення спільних наукових форумів і здійснення академічних обмінів викладачами та студентами. Це дає змогу викладачам і студентам отримувати новітні знання й практичні навички, а також розширювати свої професійні контакти та співпрацювати з провідними спеціалістами з різних університетів світу.

Міжнародна діяльність ТНМУ здійснюється відповідно до Концепції розвитку університету на період 2018-2023 рр. Стратегічними цілями в міжнародному співробітництві є «підвищення міжнародного авторитету університету, забезпечення міжнародних стандартів якості освітніх послуг, забезпечення позитивної академічної репутації університету за освітніми програмами в Україні та за її межами, інтернаціоналізація освітнього процесу шляхом втілення та реалізації програм подвійних дипломів, участь студентів у міжнародних програмах академічної мобільності».

Наразі ТНМУ співпрацює із 100 закордонними партнерами – вищими медичними освітніми закладами та закладами практичної охорони здоров'я з 33 країн світу.

З року в рік кількість закордонних партнерів університету зростає.

У 2022-2023 навчальному році укладено 12 угод про міжнародну співпрацю.

- Новими партнерами ТНМУ стали:
1. University of Humanities and Economics in Lodz (Лодзь, Польща)
  2. Central Clinical Hospital of the Ministry of Interior and Administration in Warsaw (Варшава, Польща)
  3. University of Castilla-La Mancha (Сьєдад-Реал, Іспанія)
  4. Polski Instytut Evidence Based Medicine (PI-EBM) (Краків, Польща)
  5. Miguel Hernandez University of Elche (Ельче, Іспанія)
  6. Avicenna Batumi Medical University (Батумі, Грузія)
  7. Medical University of Warsaw (Варшава, Польща)
  8. Maria Skłodowska-Curie Medical Academy (Варшава, Польща)
  9. CEU Cardinal Herrera University (Валенсія, Іспанія)
  10. State Vocational University of Prof. Stanisław Tarnowski in Tarnobrzeg (Тарнобжег, Польща)
  11. INTI International University (Нілай, Малайзія).
  12. Academy of Applied Medical and Social Sciences (Ельблонг, Польща).

Упродовж 2022-2023 навчального року було здійснено 88 закордонних відряджень 100 працівників університету, а саме:

- для проходження стажувань – 31 працівник (30 відряджень). Стажування тривалістю 3 та більше місяців мали 12 працівників університету, закордонні стажування тривалістю понад 1 рік здійснюють 4 працівники університету;
- з метою участі в міжнародних наукових та освітніх форумах, тренінгах, конгресах, семінарах і конференціях – 58 працівників (41 відрядження);
- з метою налагодження міжнародної співпраці – 10 працівників (6 відряджень);
- для читання лекцій у закордонних вищах – 3 працівники (11 відряджень).

ERASMUS

У рамках програми ЄС Erasmus+ за напрямком KA2 CBHE (Capacity building in higher education) ТНМУ спільно із закордонними партнерами отримав фінансування на втілення таких проєктів:

1. Інноваційна реабілітаційна освіта – впровадження нових магістерських програм в Україні – RENAV (2019-2022 рр.).
2. Симуляційне навчання в медичній освіті на додипломному етапі для підвищення безпеки та якості обслуговування пацієнтів – SAFEMED+ (2020-2023 рр.).
3. Нарощування академічних можливостей у галузі глобального здоров'я в регіоні Східна Європа/Центральна Азія – BACE (2020-2023 рр.).

У рамках програми ЄС Erasmus+ за напрямком KA1 (Learning mobility for higher education students and staff) ТНМУ співпрацює з такими партнерами:

1. University of Santiago de Compostela (Іспанія).
2. University of Castilla-La Mancha (Сьєдад-Реал, Іспанія).
3. Miguel Hernandez University of Elche (Ельче, Іспанія).
4. Aristotle University of Thessaloniki (Салоніки, Греція).
5. CEU Cardinal Herrera University (Валенсія, Іспанія).

6. Ondokuz Mayıs University (Самсун, Туреччина).

7. L'Université Toulouse III Paul Sabatier (Тулуза, Франція).

8. Sassari University (Сассарі, Італія).

9. Wrocław Medical University (Вроцлав, Польща).

У лютому 2023 року подано 5 заявок на отримання грантів у рамках програми KA2 CBHE (Capacity building in higher education):

1. LIFESTRAND – STRENGTHENING AND DISSEMINATING LIFE SUPPORT SKILLS IN UKRAINE AND GEO POPULATION.
2. MEDIAR – MODERNIZATION OF MEDICAL EDUCATION USING IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE APPROACHES OF AUGMENTED REALITY.
3. TRANSFORMED – DIGITAL TRANSFORMATION OF HIGHER MEDICAL EDUCATION (DENTISTRY).
4. OPEN4UA – OPEN SCIENCE AND ADVANCED RESEARCH ASSESSMENT FOR UKRAINE.
5. VIKTORY – VIRTUAL UKRAINIAN INTERNATIONAL UNIVERSITY.

У 2022-2023 навчальному році читали лекції на базі закордонних університетів три викладачі ТНМУ:

- завідувач кафедри медичної реабілітації Мисула Ігор Романович у Бяльській академії прикладних наук імені Папи Івана-Павла II (Біла Підляска, Польща) у рамках програми «Visiting professor» в офлайн-режимі;

- доцент закладу вищої освіти кафедри медичної фізики діагностичного та лікувального обладнання Багрій-Заяць Оксана Андріївна в Академії медичних і соціальних прикладних наук (Ельблонг, Польща) у рамках програми «Visiting professor» в офлайн-режимі;

- доцент закладу вищої освіти кафедри анатомії людини Гальцька-Хархаліс Олександра Ярославівна в Академії медичних і соціальних прикладних наук (Ельблонг, Польща) у рамках програми «Visiting professor» в офлайн-режимі.

Задля досягнення міжнародного співставлення освітніх стандартів, залучення іноземного інтелектуального потенціалу на основі двосторонніх і багатосторонніх угод між українськими та закордонними партнерами навчальними закладами, встановлення внутрішніх і зовнішніх інтеграційних зв'язків в університеті активно здійснюється програма «Visiting professor».

У 2022-2023 навчальному році для читання лекцій та проведення майстер-класів було запрошено 22 фахівці з провідних закордонних університетів.

В онлайн-режимі лекції прочитали:

1. Michael Laxy (Німеччина);
2. Karl Emmert (Німеччина);
3. Ben Coleman (Великобританія);
4. Rachel Cowen (Великобританія);
5. Olga Garaschuk (Німеччина);
6. Olga Kozyreva (США);
7. Dr. Oksana Kehoe (Великобританія);
8. Dr. Karina Wright (Великобританія);
9. Dr. Charlotte Hulme (Великобританія);
10. Dr. Gaby Feldmann (Німеччина);
11. Prof. Timo Ulrichs (Німеччина);
12. Doris Rahn (Німеччина);
13. Dr. Fekri Dureab (Німеччина);
14. Tareq AL-Ahdal (Німеччина).

В онлайн-режимі прочитали лекції та провели майстер-класи:

1. Vitor Almeida (Португалія);
2. Pedro Silva (Португалія);
3. Ulyana Pidhirna (Португалія);

4. Olena Berezovska Lourenzo (Португалія);

5. Prof. Harald Teufelsbauer (Австрія);

6. Dr. Christine Radtke (Австрія);

7. Dr.med.univ. Maryana Teufelsbauer (Австрія);

8. Andre Jefremow (Німеччина).

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНА ТА ВИХОВНА РОБОТА

Головною метою виховання студентської молоді сьогодні, в умовах війни, є становлення самодостатнього громадянина – патріота України, гуманіста й демократа, готового до виконання своїх громадських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу.

Національно-патріотичне виховання. Воно є стрижневим, основоположним і спирається на ідеї патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання, спонукає до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України.

Викладачі та студенти ТНМУ щороку беруть участь у загальнонаціональних і загальноуніверситетських заходах, приурочених вшануванню пам'яті Героїв Крут, Героїв Небесної Сотні, героїв АТО, Січових стрільців, воїнів УПА.

14 жовтня щорічно відзначають День захисників і захисниць України, День Покрови та День створення УПА. З нагоди свята в університеті відбувся добродійний ярмарок, до якого долучилися всі факультети, та демонструвалася виставка українського строю і предметів побуту з колекції О.М. Смачило, асистента кафедри загальної гігієни та екології. Тернопільський обласний краєзнавчий музей репрезентував виставку предметів вжитку та однострою УПА. Кошти, зібрані на ярмарку, було спрямовано на благодійні цілі.

9 листопада – День української писемності та мови. Викладачі кафедри української мови впродовж першої декади листопада 2022 року проводили заходи, приурочені цій важливій даті. Усі бажаючі приєдналися до написання радіодиктанту національної єдності, також проводилися бесіди про День української писемності та мови, історію запровадження цього свята в Україні, дистанційні відеолекції із застосуванням мультимедійних технологій.

17-21 листопада 2022 року громадська організація «Інститут дослідження національної спадщини», яка діє в ТНМУ, розпочала низку заходів до Михайлівських днів. З ініціативи організації за підтримки адміністрації ТНМУ 17 листопада відбулося відкриття меморіальної дошки крайнину Іванові Климишину (псевдо Крук). Слід зазначити, що куратори з підопічними протягом року брали участь в екскурсіях до Музею національно-визвольної боротьби Тернопільщини та Тернопільського історико-меморіального музею політичних в'язнів.

Моральне виховання. До 130-річчя від дня народження Патріарха УГКЦ Йосифа Сліпого викладачі та студенти відвідали виставу «Голгофа. Містерія непокори» Тернопільського академічного обласного українського драматичного театру імені Тараса Шевченка, присвячену непростій долі цього титана духу.

(Продовження на стор. 14)

..... ДО КОНФЕРЕНЦІЇ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ ●

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 2022-2023 НАВЧАЛЬНИЙ РІК І ЗАВДАННЯ НА МАЙБУТНЄ

(Продовження. Поч. на стор. 2-13)

Триває проєкт духовних зустрічей капелани університету о. Ігоря Драпака із викладачами та студентами ТНМУ. Усі бажачі можуть поспілкуватися на різноманітні морально-етичні та богословські теми, що було особливо актуально до свята Воскресіння Христового. Справжньою подією для молоді стало вшанування української традиції – великодні гаївки, де студенти танцювали та співали українських пісень.

Волонтерська та благодійна діяльність. До числа волонтерів належать і викладачі, і понад тисяча студентів ТНМУ, в тому числі іноземці. Нова зміна студентського волонтерського корпусу ТНМУ відвідала дитячий гематологічний відділення Тернопільської міської дитячої комунальної лікарні в рамках проєкту «Скринька хоробрості». Кожна дитина мала змогу отримати омріяний подарунок, про який розповіла у своєму листі до Святого Миколая. На зібрані кошти волонтери також купили необхідні речі для відділення та наповнили «Скриньку хоробрості». У нашому виші цей проєкт утілюють упродовж шести років. Для того, аби зібрати кошти на подарунки для дітей, було організовано низку благодійних майстер-класів з розмальовування футболок, шоперів, виготовлення новорічних іграшок.

Університетська спільнота негайно відгукується на запити фронту чи осіб у потребі. Студенти ТНМУ неодноразово долучалися до виготовлення їжі при ГО «Бункер-С», сортування ліків, засобів гігієни, продуктів харчування в гуманітарних штабах Тернополя та України, а також за кордоном, плетіння маскувальних сіток, збору електронних цигарок, з яких виробляють павербанки для фронту тощо. Організували й базу медичного резерву із студентів старших курсів з необхідними медичними навичками для допомоги персоналу лікарень, які приймають поранених.

Одним з наймасштабніших проєктів стало виготовлення викладачами та студентами ТНМУ оковних свічок, в якому взяли участь також учні шкіл, їхні вчителі та й просто небайдужі містяни. Усі ці проєкти тривають постійно.

26 жовтня 2022 року в Петриківському обласному геріатричному пансіонаті відбувся благодійний концерт до Міжнародного дня осіб похилого віку. Захід організували кафедра медичної реабілітації та студенти спеціальностей «Фізична терапія, ерготерапія» й «Лікувальна справа». Вже тривалий час ТНМУ підтримує теплі й дружні стосунки із закладом, на базі якого студенти опановують свою професійну майстерність. Волонтерський центр ТНМУ постійно надає засоби гігієни, ліки.

31 жовтня кафедра психіатрії, наркології та медичної психології Тернопільського національного медичного університету організувала «Свято осені» для пацієнтів дитячого психіатричного відділення КНП «ТОКПЛ» ТОР. У заході взяли участь викладачі кафедри та лікарі-інтерни, а також студенти, які підготували для дітей подарунки.

6 грудня 2022 року Україна відзначала День Збройних сил України. До привітання захисників, які проходять лікування та реабілітацію на базі КНП «Тернопільська обласна клінічна психоневрологічна лікарня» ТОР, долучилися працівники кафедри психіатрії, наркології та

медичної психології, кафедри неврології, лікарі-інтерни психіатри та студенти Тернопільського національного медичного університету.

Уже стало доброю традицією в ТНМУ бути помічниками Святого Миколая та відвідувати діток соціально незахищених категорій з подарунками. Таку акцію організовує університет упродовж 15 років. Цього року волонтери відвідали опікунські сім'ї внутрішньо переміщених осіб Харкова, Маріуполя, Запоріжжя, Краматорська, Миколаєва, Каховки, Лисичанська. Всі вони тимчасово проживають у Тернополі. Багато з них втратили власну домівку, рідних та близьких і мають на опікунстві дітей-сиріт зі свого краю.

За доброю традицією загальноуніверситетського волонтерського руху «Misericordia» та науково-краєзнавчої студії «Терполяни» напередодні новорічно-різдвяних свят було організовано низку заходів у рамках проєкту «Миколай про тебе пам'ятає». Зокрема, волонтери відвідали своїх підопічних, Центр соціально-психологічної реабілітації дітей, обласний навчально-реабілітаційний центр на вул. Братів Бойчуків, 6, соціальне середовище для молоді з інвалідністю «Карітас».

Куратори зі своїми групами медичного факультету долучилися та закупили подарунки дітям з родин, які перебувають у важких життєвих обставинах, для благодійної організації «Містечко милосердя Святого Миколая» на Закарпатті.

Дім милосердя Святої Вероніки вже декілька років поспіль перебуває під опікою ТНМУ. Адміністрація, викладачі й студенти навчального закладу намагаються різнобічно допомагати сестрам та їхнім підопічним: інколи їм необхідна консультація та лікування, інколи матеріальна чи моральна підтримка. Студенти ТНМУ регулярно відвідували Дім милосердя, вимірювали пацієнтам тиск, рівень цукру. Завітали з гостинцями також 20 грудня та привітали зі святом.

В обласній лікарні Тернополя перебуває багато наших захисників, які мають поранення різного ступеня, покращують стан свого здоров'я й проходять курс лікування. Волонтери Тернопільського національного медичного університету в день Святого Миколая відвідали воїнів, передали їм гостинці та побажання якнайшвидшого одужання.

Студенти та викладачі Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського неодноразово ще з 2014 року збиралися та виготовляли смаколики для бійців. Продовжують це й нині. З жовтня з ініціативи Центру виховної роботи та культурного розвитку в приміщенні студентської їдальні на вулиці Торговиці розпочали випікання печива кураторські групи кафедри педіатрії № 1 та ННІ медсестринства. Через проблеми з електропостачанням викладачі взяли цю місію на себе та продовжили роботу вже вдома. Ініціативу виготовлення енергетичних напоїв взяли на себе кафедри інституту морфології під керівництвом Зої Михайлівни Небесної.

Від початку війни під керівництвом доцентки кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією Т.О. Воронцової, волонтерки та голови тернопільського осередку Всеукраїнського об'єднання «Медики

Майдану», було зібрано кошти для закупівлі генератора, квадрокоптера та одягу для ЗСУ. Продовжив свою дію гуманітарний штаб, де відбувалося сортування ліків, засобів медичного та гігієнічного призначення, продуктів харчування тощо, які надійшли з-за кордону.

Волонтерський центр ТНМУ. Продовжує свою роботу Волонтерський центр Тернопільського національного медичного університету. Фахівці кафедр приймають, сортують і розподіляють ліки. До цього центру надходять запити на отримання допомоги насамперед від лікувальних закладів України і тимчасово переміщених осіб, які цього потребують. Волонтерський центр збирає також гуманітарну допомогу для ЗСУ, тероборони, веде облік, організовує логістику, щоб ті, хто потребує, оперативно її отримували.

Громадсько-просвітницька робота. Кафедра психіатрії, наркології та медичної психології ТНМУ активно відзначає День психічного здоров'я та організовує низку заходів для містян. Проєкт «Sex education», який започаткували та впроваджують студенти нашого університету, стає з кожним роком щораз більш популярним і запитаним серед школярів. Значна кількість підлітків хочуть бути підготовленими та обізнаними в тих темах, які не завжди можуть пояснити батьки. Особливе зацікавлення серед школярів і студентів викликають такі лекції студентів ТНМУ: «Залежність від паління», «Залежність від алкоголю», «Наркотична залежність», «Ігроманія», «Токсикоманія», «Шопоголізм», проєкт «Здорове харчування – запорука здорового майбутнього», «Що таке інсульт і як йому запобігти», «Я – донор», «Небезпека переохолодження та обмороження – перша допомога», «Емоційне вигорання», «Як боротися зі стресом», «Волонтерство – корисна звичка кожного українця, ще один крок до перемоги!» та інші. Особливо актуальності набули також курси домедичної допомоги для громадян, які проводять студенти ТНМУ в різних куточках України.

Відбулася зустріч студентів з доцентом Віктором Шацьким, який розповів про створення ГО «Білі берети», заохотив студентів навчатися навичкам домедичної допомоги.

У лютому кафедра психіатрії, наркології та медичної психології ініціювала захід для боротьби з фобіями. Відтак у співпраці зі студентами організували захід з арт-терапії для пацієнтів психіатричного відділення Тернопільської обласної клінічної психоневрологічної лікарні, які перебувають у важкому психоемоційному стані.

Навесні відбулися зустрічі викладачів медичного факультету, працівників Центру виховної роботи та студентів-волонтерів із членами ГО «Центр – Мій світ», яка об'єднує батьків та їх підопічних з синдромом Дауна. Із захопленням виготовляли обереги для військових, співали, танцювали, спілкувалися. Наступні зустрічі були присвячені народним ремеслам. Підопічні були в захопленні й від вистави університетського театального гуртка «Арт-драма».

Художньо-естетичне виховання студентів. Втілення творчого потенціалу молоді здійснюється в хоровому та танцювальному колективах, студентсь-

кому Творчому колективі, театральному гуртку «Арт-драма». Попри обмеження, які наклали на студентське життя війна, творчим угрупованням вдалося провести відбір нових членів в офлайн-форматі та продемонструвати здобутки на своїх сторінках у соцмережах. У нових умовах учасники Творчого колективу організували цикл засідань поетичного клубу «Суботні поетичні ранки», з якими кожен бажачий може ознайомитися на сторінці цього колективу у мережі «Інстаграм». Продемонстрували перші здобутки учасники гуртка народного танцю.

Творчий колектив ТНМУ вразив глядачів концертом патріотичної пісні з нагоди 80-річчя УПА та Дня захисників і захисниць України.

До Міжнародного дня студента 10 листопада 2022 року в актовій залі адмінкорпусу Тернопільського національного медичного університету відбувся добродієчний концерт. Його метою було зібрати кошти для потреб ЗСУ та згадати українських співаків, які свого часу представляли Україну на відомому пісенному конкурсі «Євробачення».

Завжди по-особливому душевно відбуваються Шевченківські дні. Цьогоріч з нагоди дня народження Великого Кобзаря хор та «Арт-драма» демонстрували на сцені оновлений репертуар. Повному звучало слово поета від декламаторів Творчого колективу. Флешмоб «Пісня буде поміж нас» – захід вшанування пам'яті засновника української естрадної пісні Володимира Івасюка. Його організували з метою нагадування про значущість української пісні в такий важкий час.

Екологічне виховання. 14 грудня 2022 р. у День вшанування ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС на кафедрі загальної гігієни та екології був проведений інформаційний захід для ознайомлення з наслідками аварії на Чорнобильській АЕС на тему «Чорнобиль. Одна з найжахливіших катастроф ХХ століття». Учасники прослухали презентацію доц. К.О. Пашка, присвячену цій аварії та її впливу на довкілля й здоров'я жителів України. В заході взяли участь викладачі кафедри та студенти 6 курсу.

Студентське самоврядування. Університет усіяло підтримує студентське самоврядування. Регулярно відбуваються зустрічі Студпарламенту з ректором, де вирішуються актуальні для студентів питання навчання й дозвілля. Серед найяскравіших акцій, організованих СП, наприклад, онлайн-лекція «Волонтерство – корисна звичка кожного українця, ще один крок до перемоги!». Також – «Смілива гривня», «Відправ монети на фронт», коли збирали монети різного номіналу. Кожен охочий міг долучитися, пожертвувавши копійки чи гривні та опублікувавши фото з ґраткою #СміливаГривня у соціальних мережах. Особливе зацікавлення викликала виставка «Два століття – одна війна» за підтримки Студентського парламенту ТНМУ та Молодіжного націоналістичного конгресу. Темою виставки була боротьба українського народу за свою державність. З метою активізації діяльності молоді міста у формуванні молодіжної політики в Тернопільській міській територіальній громаді разом з Молодіжною міською радою організували проєкт «Рупор молоді».

(Продовження на стор. 15)

..... ДО КОНФЕРЕНЦІЇ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ ●

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ ЗА 2022-2023 НАВЧАЛЬНИЙ РІК І ЗАВДАННЯ НА МАЙБУТНЄ

(Закінчення. Поч. на стор. 2-15)

Матеріальної допомоги на оздоровлення впродовж 2022-2023 н.р. виплачено у сумі 9560324 грн., допомоги на поховання – 144,0 тис. грн.

Велику роботу у воєнний стан проведено для покращення медичного обслуговування працівників, студентів університету. Проводили безкоштовні обстеження в міжкафедральній навчально-дослідній лабораторії, університет власними силами забезпечує проходження медичного огляду для працівників і студентів. Також студенти та працівники університету мають можливість безкоштовно отримати стоматологічну допомогу, рентгенологічне й ортопантомографічне обстеження. Крім цього, кожен працівник і студент має можливість оздоровитися та відпочити у заміському комплексі НОК «Червона калина» протягом року та скористатися путівкою туру вихідного дня. Так, у звітному році цією можливістю скористалося 155 працівників та майже 350 студентів.

Опікується також університет і пенсіонерами, які не працюють, колишніми його співробітниками. До Великодніх свят кожному такому пенсіонеру було організовано та вручено продуктовий набір «Великодній кошик».

Особливо опікується університет студентами-сиротами. Щомісячно відбуваються зустрічі ректора з цією категорією студентів, виплачено матеріальної допомоги студентам-сиротам у сумі 902,1 тис. грн., у тому числі на придбання навчальної літератури – 111,7 тис. грн., на придбання та поновлення предметів гардеробу та текстильної білизни – 10,0 тис. грн., на харчування – 651,5 тис. грн., вихідна матеріальна допомога при працевлаштуванні для студентів-сиріт – 16,8 тис. грн.

До свята Миколая кожному студенту-сироті виплачено матеріальну допомогу в розмірі 7,0 тис. грн. від університету та від профкому по 1,5 тис. грн. і вручено святкові подарунки. Крім того, університет опікується студентами – дітьми осіб, загиблих (померлих) внаслідок агресії російської федерації, яким виплачено мате-

ріальну допомогу в розмірі 15,0 тис. грн. кожному, студентам-особам, визнаних учасниками бойових дій – по 7,0 тис. грн., студентам-учасникам бойових дій виплачено по 2,6 тис. грн., студентам, які отримали статус внутрішньо переміщеної особи – по 1,5 тис. грн. Виплати здійснювали за рахунок коштів загального фонду для студентів, які навчаються за кошти державного бюджету, та за кошти студентського парламенту студентам, які навчаються за кошти фізичних та юридичних осіб.

АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

За звітний період діяльність адміністративно-господарського підрозділу спрямовувалася на підтримання, зміцнення та розширення матеріальної бази, забезпечення організації роботи університету в умовах воєнного стану.

Враховуючи перспективи забезпечення організації освітнього процесу в умовах воєнного стану та на виконання вимог настанов і рекомендацій уряду України, МОЗ України, МОН України та управління освіти і науки Тернопільської ОВА 26.06.2023 року ректор ТНМУ видав наказ №14-АГ, який регламентував підготовку до нового 2023/24 навчального року.

На виконання наказу утворено спільні комісії, до складу яких, окрім відповідальних працівників університету, було залучено представників Тернопільського районного управління головного управління ДСНС України в Тернопільській області, Південно-Західного міжрегіонального управління Державної служби з питань праці, відділу планування та захисту управління надзвичайних ситуацій Тернопільської міської ради. Комісії перевірили стан протирадіаційних укриттів, найпростіших укриттів, де визначено їх повністю готовими до використання за призначенням, організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу, стан підготовки закладу до роботи в осінньо-зимовому періоді 2023/

24 н.р. 31.07.2023 р. комісія подала ректору затверджений звіт про прийом готовності Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського МОЗ України до нового 2023/24 навчального року.

В університеті згідно з інвентаризаційним обліком захисних споруд міста наявні та функціонують з перших днів збройної агресії російської федерації ПРУ (протирадіаційні укриття) №75395 вул. Руська, 12, №75394 вул. майдан Волі, 1, №75393 вул. Словацького, 2. Станом на грудень 2022 р. усі три протирадіаційні укриття університету облаштовані як пункти незламності, згідно з існуючими вимогами.

Евакуаційні шляхи у навчальних корпусах приведені у відповідність до норм законодавства, встановлено вказівники напрямку руху й таблички біля входу до захисних та інших споруд, визначених для укриття учасників освітнього процесу й працівників. Приведено у готовність та перевірено локальні та об'єктові системи оповіщення. Особи, відповідальні за функціональну готовність захисних споруд та їх використання, визначені наказами ректора № 617 від 08.11.2021 р. та № 235 від 08.08.2022 р.

Усі навчальні корпуси та захисні споруди університету забезпечені бензиновими генераторами (12 шт.), порошковими та вуглекислотними вогнегасниками, а також обладнані протипожежною сигналізацією. Відповідальний за пожежну безпеку систематично проводить заняття з певною категорією осіб, які відповідальні за техногенну та пожежну безпеку.

Працівники адміністративно-господарського підрозділу ефективно контролювали експлуатацію будівель, споруд і приміщень навчальних баз, проведення поточних і капітальних ремонтів, охорону майна університету. Проведено необхідні заходи, що згідно з відповідним наказом МОЗ України регламентують підготовку університету до роботи в осінньо-зимовий період 2022-2023 рр.

Минулорічний опалювальний сезон в університеті пройшов безаварійно. Періодично проводився моніторинг використання енергоносіїв задля економного їх використання.

На виконання заходів з енергозбереження в університеті проведено чергову планову метрологічну перевірку лічильників обліку газу, теплової та електричної енергії, водопостачання. У корпусах проведено поточний ремонт внутрішніх систем опалення та водопостачання, поточний технічний огляд і ремонт паливних котлів комплексу будівель віварію. Проведено планове технічне обслуговування теплових вузлів навчальних корпусів і гуртожитків.

За звітний період витрата коштів відбувалася винятково на облаштування приміщень цивільного захисту (найпростіших укриттів і протирадіаційних укриттів) та ліквідацію передаварійних станів. Принагідно зазначити, що так проводять облаштування укриттів, щоб у мирному майбутньому обов'язково використати їх у навчальному процесі.

Проведено ремонтно-будівельні роботи з облаштування найпростіших укриттів у гуртожитку №2 за адресою вул. Торговиця, 5 та гуртожитку №4 за адресою вул. Клінічна, 2.

У колишніх приміщеннях ліквідованої котельні гуртожитку №3 університету за адресою вул. Коцюбинського, 18-а проведено поточний ремонт для облаштування найпростішого укриття з укомплектуванням тренажерного залу й навчальних кімнат для кафедри фізичної терапії, ерготерапії та фізичного виховання. Для цієї ж кафедри переобладнано існуюче приміщення згідно з вимогами роботи з малорухомими групами населення в гуртожитку №4 університету за адресою вул. Клінічна, 2.

У навчальному корпусі № 6 за адресою вул. Олени Теліги, 3 проведено ремонтно-будівельні роботи з розширення та облаштування найпростішого укриття в існуючих підвалах.

ПРОЄКТ РІШЕННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ

1. Затвердити звіт ректора університету про роботу у 2022-2023 навчальному році та перспективний план розвитку колективу на 2023-2024 навчальний рік. Схвалити роботу ректора за звітний період.

2. Для виконання основних положень Закону України «Про вищу освіту» продовжувати вдосконалення організації освітнього процесу та забезпечення належної якості теоретичної і практичної підготовки фахівців з вищою освітою.

Відповідальні: проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи.

Термін виконання: протягом навчального року.

3. Забезпечити належне виконання працівниками запланованих завдань щодо політики та цілей у сфері якості Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського МОЗ України.

Відповідальні: декани факультетів, завідувачі кафедр.

Термін виконання: протягом навчального року.

4. Провести перегляд освітньо-професійних програм за всіма рівнями вищої освіти та за результатами громадського обговорення й урахування рекомендацій стейкхолдерів, роботодавців внести зміни до освітніх програм, навчальних планів.

Відповідальні: проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи, керівник відділу внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

Термін виконання: до 20.06.2024 року.

5. Впровадити на випусковому курсі підготовки лікарів за спеціальністю 222 «Медицина» спеціалізовану клінічну практику. Запровадити форму підсумкового контролю з освітнього компонента «Практика-симуляційний тренінг» у вигляді об'єктивного структурованого клінічного іспиту з одночасною сертифікацією BLS, ALS, ILS.

Відповідальні: проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи.

Термін виконання: протягом навчального року.

6. Розробити та затвердити положення про порядок рейтингового електронного розподілу в інтернатуру випускників за спеціальністю «Медицина», «Стоматологія», «Фармація, промислова фармація»

Відповідальні: декан медичного факультету, декан стоматологічного факультету, декан фармацевтичного факультету.

Термін виконання: до 15.01.2024 року.

7. Провести акредитацію освітньо-професійних програм другого (магістерського) рівня вищої освіти «Лікувальна справа» спеціальності 222 «Медицина», «Фізична терапія» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія».

Відповідальні: проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи, декан медичного факультету, керівник відділу внутрішнього забезпечення якості освіти.

Термін виконання: протягом навчального року.

8. Розробити щоденники проходження клінічних практик для здобувачів другого

(магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Фізична терапія».

Відповідальні: завідувач практики, гарант освітньої програми.

Термін виконання: до 01.10.2023р.

9. Оновити силабуси з усіх обов'язкових і вибіркових освітніх компонент, які викладаються, та розташувати їх на головній сторінці кафедри у розділі «Навчальна робота».

Відповідальні: декани факультетів, завідувачі кафедр.

Термін виконання: до 01.09.2023р.

10. Завідувачам кафедр проводити регулярний контроль ведення викладачами документації відповідно до вимог ISO 9001:2015.

Відповідальні: завідувачі кафедр.

Термін виконання: протягом навчального року.

11. Завідувачам кафедр забезпечити відповідність науково-педагогічних працівників не менше п'яти видам і результатам професійної діяльності за спеціальністю, які застосовують до визнання кваліфікації відповідно до «Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24.05.2021 року № 365.

Відповідальні: завідувачі кафедр.

Термін виконання: протягом навчального року.

(Продовження на стор. 17)

Доцентка кафедри фізичної терапії, ерготерапії та фізичного виховання Любов Новакова зізнається, що в праці викладачки їй понад усе imponує обмін енергіями. «Наші студенти випромінюють таку неймовірну енергію! Вони живі. Попри всі гаджети, які заповнили сучасний світ. І оце життя ми повинні в них підтримувати, – переконана вона, – а молодь своєю живістю підтримує нас. Коли заходиш в аудиторію, а особливо в спортивну залу, відчуваєш, що там є життя. Для мене життя – це рух».

«ДИТИНСТВО ЗГАДУЮ З ВДЯЧНІСТЮ»

– Любове Володимирівно, ви зростали в знаній спортивній сім'ї. Які моменти з дитинства згадуєте з особливою насолодою?

– Дитинство згадую не лише з насолодою, а з вдячністю своїм батькам за те, що вони робили для нас із братом. Прикладом для мене з ранніх років завжди була моя мама Ядвіга Антонівна Пласконіс – тренерка зі спортивної гімнастики. Я хотіла бути такою, як вона. Дивовижна людина з тонким педагогічним чуттям. Для кожного зі своїх учнів будь-якого віку, навіть для найменших, вона вміла знайти потрібні слова, щоб похвалити, змотивувати та підтримати. Учні досі пам'ятають її, телефонують, приходять. Іноді зупиняють мене на вулиці (а я навіть не знаю, хто це), запитують, як мама. Нині їй 85 років,

– На жаль, батька не стало два місяці тому. Згадую його з величезною теплою. Тато – неймовірно добра людина. Що не сталося б, він завжди повторював: «Усе буде добре». Підтримував мене: «Ти молодець, ти робиш те, що потрібно». Ця підтримка в нашій сім'ї була завжди. Це важливо для кожного, а для юних спортсменів – особливо. У моєму дитинстві спорт був присутній завжди й у ньому я бачила різне: і розчарування, і біль, і сльози, і конкуренцію. Це дуже загартовувало мене та вплинуло на подальше життя. Мені не хотілося цієї конкурентної боротьби, але іноді доводилося-таки боротися за власне місце під сонцем.

– На ваш погляд, спорт годиться для кожної людини, чи когось він загартовує, а когось – ламає?

– У спорті є дуже багато важливих речей, одна з них – психологічна підготовка. Це нині в команді є психолог, реабілітолог, люди, які займаються лише вузькопрофільними професійними функціями. Колись це все доводилося виконувати тренерів. Тож дуже багато залежало від того, до якого тренера потрапиш. Якщо це людина високоінтелектуальна, грамотна, яка розуміла, що маленька дитина чи підліток може зламатися, то з таким тренером було більше шансів досягти успіху. Втім, навіть за таких умов не всі стають спортсменами. Дуже багато залежить від характеру. Я переконана, що щось злегка можна підкоректувати, але аж ніяк не усе. Ми є такими, якими народжуємося. Спорт дає можливість розвивати сильні сторони характеру.

– Інтенсивне перебування у спорті навчання в загальноосвітній школі вам не заважало?

– Навпаки – допомагало. Лояльного ставлення вчителів до мене через заняття спортом не було, треба було вчитися, як усі. Батьки мали до мене побажання: відмінницею я могла не бути, але щоб навчалася без «хвостиків», на 4 і 5. Це організовувало, адже потрібно було розпланувати власний час так, щоб встигнути зробити все у школі та піти на тренування. Свою рідну першу школу, яку закінчила 1989 року, та її вчителів згадую з вдячністю. Вони дали нам усе, що могли дати на той час.

– Окрім спорту, мали ще інші захоплення?

Доцентка Любов НОВАКОВА:

– Відверто кажучи, в мене навіть і не з'являлася думка мати ще якісь захоплення. Єдине – дуже любила читати книги. Батько вдома зібрав унікальну бібліотеку – ще тоді, в радянські часи, коли книги треба було десь замовляти, діставати за великі гроші. У нас донині є ця величезна бібліотека. На жаль, вона зараз незапитаєна, а на той час була унікальна. Батько дуже багато читав і рекомендував нам. Ми з братом перечитали чи не все з його бібліотеки. Читала я багато та дуже любила літературу в школі. Взагалі, за своїм складом я гуманитарій, математичні науки вчила, бо треба було, але не більше того.

«ВЧИТЕЛІ ФІЗКУЛЬТУРИ – ЯК ЛІКАРІ»

– Чому зупинилися саме на педагогічному виші, а не пішли далі суто у спортивному напрямку?

– Розглядала два варіанти: або педагогічний інститут у Тернополі, або інститут фізкультури

у Львові й надалі займатися фехтуванням. На той час я була дуже добре підготовлена фізично, могла йти далі. Чому залишилася тут? Гадаю, відповідь на це запитання знають лише вищі сили. Тепер міркую: якщо б я тоді поїхала до Львова, до Тернополя вже б не повернулася. У будь-якому разі це була фізкультурна освіта, яку розуміла й добре знала, тож могла працювати в цій галузі.

– Які найяскравіші студентські спогади?

– Увесь період навчання в інституті – найяскравіший. Дуже люблю згадувати його, адже це веселі студентські роки, становлення тебе як особистості.

Викладачі в нас були просто бомбезні. Зокрема, анатомію викладала Клавдія Олександрівна Багнюк. Яка в нас була анатомія! Ми сиділи в «анатомках» не менше, ніж студенти-медики. Клавдія Олександрівна постійно повторювала: «Ви будете вчителями фізкультури, пам'ятайте: ви – як лікар». І це ми досі й пам'ятаємо. Вимоги були дуже високі. Не вивчив? «Двійка» – й до побачення. Після першого семестру саме через анатомію дуже багато людей відсіювалося. Здавалося б, фізкультурний факультет. Та розуміння того, що будеш працювати з людиною, в якій є фізичне тіло, було базовим.

– Чи тоді, навчаючись в педагогічному інституті, гадали, що працюватимете в медичному виші?

– Ні, я взагалі ніколи не думала про викладання в університеті. Для мене завжди в пріоритеті були заняття з дітьми. Ще навчаючись на другому курсі, якимось зайшла в дитячий садочок неподалік педагогічного інституту й запропонувала працювати з дітками, викладати в них фізкультуру. На той час про такі заняття у садочку навіть ще не чули. Працівники дуже здивувалися, але підтримали мою ініціативу. Так упродовж 2-4 курсів працювали з дітьми, напрацьовувала фахові вміння.

Після закінчення інституту працювала два роки вчителькою фізичного виховання у школі №18. Далі мій професійний шлях звернув цілком в інший бік: три з половиною роки була завідувачкою каси в банку й збагнула, що це не моє. Проте вдячна за будь-який досвід роботи, тому що в житті він потрібен. Згодом працювала тренеркою загальної фізичної підготовки у спортивній школі. Потім два роки жила в Києві, адже вийшла заміж за киянина. Саме на той час почали діяти центри раннього дитячого розвитку, вела там фітнес і піла-

тес – і в Києві, і в Тернополі, куди ми із сім'єю переїхали 2008 року.

У нашому університеті я – з 2010-ого. Випадково дізналася, що є вакантне місце. Підійшла до тодішнього ректора Леоніда Ковальчука. Було цікаво спробувати власні сили у викладацькій сфері, але на тарифну ставку йти не хотіла, адже в мене було двоє маленьких дітей. Леонід Якимович був категоричний: «Ваша кандидатура нас влаштовує, але пів ставки – ні. Або йдете на цілу ставку, або інших варіантів немає». Я погодилася й тепер дуже йому вдячна за це.

Так я опинилася на кафедрі медичної реабілітації і спортивної медицини. Тут тоді панувало неймовірне шаленство! Один раз на тиждень заняття обов'язкове для всіх факультетів. Груп багато, завжди людно, гамірно. Через рік-два на кафедрі почалася трансформація, змінилося її бачення й ось уже десять років у нас існує оновлена кафедра

Любов ПЛАСКОНІС (НОВАКОВА) на тренуванні зі спортивної гімнастики (1983 р.)

фізичної терапії, ерготерапії та фізичного виховання.

«ФІЗИЧНИЙ ТЕРАПЕВТ ПОВИНЕН БУТИ ПРИКЛАДОМ ТОГО, ЯКОЮ Є ЗДОРОВА ЛЮДИНА»

– Які ваші напрямки?

– Насамперед – фізичне виховання. Мій предмет, як і наша кафедра, часто змінює назву та структуру викладання залежно від вимог часу. І це правильно. Нині він має назву «види оздоровчої рухової активності», а його веду на першому курсі. Це основи ознайомлення з фізичними вправами, але не на рівні школи, а на професійному рівні медичного університету. Аби стати висококваліфікованим фізичним терапевтом, потрібно разом з іншими знаннями та вміннями мати в арсеналі неймовірно велику кількість фізичних вправ, знати, які групи м'язів

Любов ПЛАСКОНІС (НОВАКОВА) з батьками і братом (1975 р.)

ми живемо разом. Мама і тепер спортивна, енергійна, бойова, одним словом – гімнастка.

Моє дитинство – це спортивні зали, я завжди там перебувала з мамою. Щоліта ж ми їздили в Алушту, де в батька були спортивні збори, він з учнями тренувався, а ми з мамою відпочивали. Це був такий чудовий час!

І мама, і тато в мене – майстри спорту. Як і брат Олександр, який, до слова, нині працює в нашому університеті комендантом. Я – кандидат у майстри спорту з фехтування. Після гімнастики перейшла на фехтування, досягла рівня кандидата й далі вирішила не йти.

– Ваш батько Володимир Пилипович Пласконіс – відомий діяч спорту, засновник борцівської школи в Тернополі, тренер, який підготував величезну когорту майстрів спорту й чемпіонів України та Європи. Яким він був для вас?

Батьки Любові НОВАКОВОЇ – Володимир та Ядвіга ПЛАСКОНОСИ (2010 р.)

«КОЖНУ ЛЮДИНУ, ЯКА Є В МОЄМУ ЖИТТІ, ВВАЖАЮ СВОЇМ ВЧИТЕЛЕМ»

залучені в кожній з них, уміти скласти комплекс вправ для кожного пацієнта. На третьому курсі ведуть дві вибірково дисципліни: «новітні технології оздоровчої рухової активності» та «нетрадиційні системи фізичного виховання», в рамках яких розповідаю й про адаптивне фізичне виховання для людей з обмеженими можливостями. Це потреба часу, адже багато людей зараз повертаються з фронту, та життя продовжується й їм необхідно себе реалізувати. Для цього насамперед потрібно підтримувати свій фізичний стан на певному рівні. Закликаю студентів дбати й про власне тіло, адже фізичний терапевт – це показник, він повинен бути прикладом того, якою має бути здорова людина. Фізичне виховання – це завжди про відчуття: як чуєш власне тіло. Я часто повторюю: «Перед тим, як дати будь-яку вправу будь-кому, зробіть цю вправу самі не раз і не два. Щоб ви відчули, які м'язи працюють у цій вправі та чи важко її робити вам. Лише тоді точно будете знати, якій групі пацієнтів доступна ця вправа та кому вона потрібна».

З 15 год. 30 хв. щодня діють спортивні секції для студентів усіх факультетів. Тут проводимо баскетбол, футбол, волейбол, фітнес, пілатес, бадмінтон. Кожен студент може обрати те, що йому до вподоби. Заняття проводять у групах по 25 осіб.

2020 року закінчила довготривалі курси за спеціальністю

Любов НОВАКОВА з дітьми (2022 р.)

«біодинамічна остеопатія». Зараз розвиваюся як фахівчиня в цій галузі. Біодинаміка – це про внутрішній резерв людини та самовідновлювальні функції організму, м'який метод лікування, що базується на природних організмованих силах організму.

– Сучасні студенти вмiють слухати?

– Більшість студентів приходять до університету по знання. Та через вплив гаджетів об'єм

Любов НОВАКОВА з чоловіком Андрієм і старшим сином Матвієм (Київ, 2007 р.)

пам'яті в них і можливість концентрації уваги на чомусь тривалий час зменшуються. Людина, яка не може концентрувати власне мислення, дуже швидко перестрибує з однієї думки на іншу. Через велику кількість інформації, гадаю, це не лише проблема молоді, а й нас усіх.

Проживання постійних емоцій – коротких і швидких, які пропонують нам гаджети, небезпечні ще й тим, що людина перестає чути себе – хто вона така й для чого тут. Це ж чи не найважливіше питання. Поступово мозок налаштовується на такий спосіб життя. Він уже не хоче думати, не хоче тривалого заняття.

– Що ж робити?

– Насамперед потрібно навчитися розслабляти тіло. Це теж мистецтво. Хто любить воду – нехай розслабляється у воді. Чудово підійде плавання, різні вправи у воді, аквааеробіка. Хтось може виконувати певні асани, фізичні вправи, після цього лягти, розвести руки в боки, зробити кілька вдихів і розслабитися. Про дихання теж обов'язково пам'ятати, продишувати кожен свій стан, особливо негативний.

За спостереженнями багатьох людей, які читають книжки, можуть довго концентрувати увагу на одному предметі, довго думати в певному конкретному аспекті. Тож треба нам і читати.

Варто практикувати кілька годин удень взагалі без телефону. Звичайно, в робочий період цього не зробиш. Але якщо є можливість, то піти в парк, до лісу, вимкнути телефон на кілька годин, а ще краще взагалі не брати його з собою. Сильне відновлення дає природа. Це найпотужніший божественний чинник.

– Ви навчаєте студентів багатьом речам, а чи маєте чому повчитися в них?

– Кожну людину, яка є в моє-

му житті, вважаю своїм вчителем, завжди їй вдячна за те, що вона зустрілася мені, та розумію, що це не просто так. Наші студенти з початком повномасштабної війни стали дуже вмотивовані перемогою, тим, що потрібно буде розбудовувати нашу державу й вони братимуть у цьому участь. Хлопці та дівчата долучаються до будь-якої акції, що спрямована на допомогу нашим військовим. Це така неймовірна енергія! Вони живі. Попри всі телефони. І це життя ми повинні в них підтримувати, а вони оцією живістю підтримують нас. Такий обмін енергіями мені дуже імponує. Коли заходиш в аудиторію, а особливо в спортивну залу, відчуваєш, що там є життя. Для мене життя – це рух. Живу з гаслом «Радість руху».

«ЛЮБОВ – НАЙБІЛЬШЕ, ЩО МОЖЕМО ДАТИ»

– У вас троє дітей. На початку повномасштабного вторгнення не з'являлася думка виїхати, щоб захистити їх?

– Бажання захистити дітей було. Та ми залишилися в Тернополі, нікуди не виїжджали. У мене тут батьки. Тато на той час ще не був лежачий, він зліг із січня цього року, а тоді в нього трапився інсульт, після якого він важко відходив. Я зрозуміла, що батьків не залишу, що зробити вибір між дітьми й батьками нереально. Цей вибір не зроби ніколи. Тож робила те, що могла. Щоразу, коли починалася повітряна тривога, йшла на балкон і слухала. Для мене основним показником було зчитування простору. Слухала, чи гавкають собаки, чи нявкають коти, чи продовжується життя. Коли чула життя, розуміла, що нам нічого не загрожує. Перед тим, коли до Тернополя серйозно прилетіло цьогорічного травня, наш маленький собака Пепа почав дуже сильно скавчати, труситися, й я зрозуміла, що правила двох стін цього разу потрібно дотриматися.

– Що найперше зробіть тієї миті, коли дізнаєтеся про нашу Перемогу?

– Я про це кілька разів думала й навіть уявляла. І просто підходять сльози... Стільки віддано молодих життів! Стільки біди! Не знаю, що робитиму... Я просто дуже хочу цього – й усе. Як і кожен з нас. Так, мрія зараз у нас в усіх одна – це Перемога, закінчення війни, відбудова нашої країни. Знаєте, я не хочу йти в Європу. Хочу, щоб ми створили тут нашу нову державу, щоб на цю державу рівнялася Європа, щоб кожна людина в цій державі була почута. Щоб ми чули одне одного. Мені здається, що ми нарешті народилися як нація – на глибокому духовному рівні. У нас з'явилося відчуття дому, який ми не хочемо нікому віддавати. Особливо воно з'явилося в наших дітей, свідомість яких не заплямована радянським союзом. Більшість з цих дітей не хочуть виїжджати, не хочуть вчи-

ше, що можемо дати дитині. Душа приходиться у цей світ для досвіду, пізнання й для того, щоб бути любленою.

– Ви згадували, що ваш чоловік – киянин. Важко йому було адаптуватися до життя в нашому місті?

– Спробувавши жити в Тернополі, Андрій сказав, що більше ніколи до Києва не повернеться. Тут усе близько, компактно та зручно. Йому Тернопіль дуже підійшов.

Нещодавно ми відсвяткували 18 років подружнього життя. Влітку 2004 року я їхала відпочивати у Чехію. Наші місця були поруч. Познайомилися. Зав'язалася розмова... Через рік одружилися. Ще через рік народився син, потім – донька й через чотири роки – найменший Сильвестр.

Планували жити в Києві. Та якось під час нашого відпочинку в Тернополі чоловікові довелося терміново прооперувати коліно. Поїхали потім у Київ, по-

Любов НОВАКОВА з колективом кафедри фізичної терапії, ерготерапії та фізичного виховання під час відзначення Олімпійського дня в парку ім. Тараса Шевченка (Тернопіль, 2022 р.)

тися за кордоном. Вони хочуть бути корисними нашій землі.

– Прагнете, щоб діти пішли вашим шляхом, продовжили родинну справу?

– Старший Матвій, йому 17 років, з дитинства у спорті, успішно грає у футбол, воротар, грає за ФАТ «Подільня Тернопіль». Вирішив вступати в Західноукраїнський національний університет. У нього такий характер, що якщо вже вирішив, важко переконати в чомусь іншому. Донька Яна відмінно вчиться, закінчила 9-ий клас, зі спортом зовсім не пов'язана. Вона більше творча людина, дуже багато читає. Менший 11-річний Сильвестр займався баскетболом, зараз пробує себе у волейболі, але найбільше любить телефон (сміється). Як кожна мама хочу, щоб добре навчався. На що він відповідає: «Мамо, навчання в школі та успіх у житті нічого спільного між собою не мають». Відверто кажучи, я іноді навіть не знаю, що їм казати, тому їх просто люблю. Зараз такий час, що це найбіль-

були там ще пів року й чоловік запропонував повернутися до Тернополя, адже після операції потрібен був ще тривалий період реабілітації, київський темп при цьому витримати було непростим. На кілька років вирішили змінити темп. І ось уже 15 років у Тернополі. Недарма кажуть, що немає нічого постійнішого, ніж тимчасове.

– Якщо б у вас була можливість, аби вас почув кожен у світі, яку найголовнішу думку хотіли б донести до людей?

– Живіть, любіть, насолоджуйтеся. Коли людина живе в любові, насолоджується життям, вона не матиме претензій, не захоче нашкодити іншим, не побажає чужого. Коли вона відчує, яке прекрасне життя, в якій насолоді можна жити – в насолоді природою, своїм розвитком, упевнена, відкриття свого серця дасть неймовірні плоди в майбутньому. Гадаю, в нашій країні це вже почалося. Тож усе буде Україна!

Мар'яна ЮХНО-ЛУЧКА

ЧОМУ ЗАЙВА ІНСОЛЯЦІЯ ШКІДЛИВА ДЛЯ ОРГАНІЗМУ

Сонце, море та чисте повітря. Саме те, що потрібне для відпочинку. Й справді, ще донедавна люди активно оздоровлювалися з допомогою цих природних стихій. Зараз із сонцем легковажити не варто. Шоколадна засмага може принести чимало клопоту. Чому зайва інсоляція шкідлива для організму? Які хвороби вона провокує? Як поводитися із сонцем, аби не наражати себе на небезпеку, з'ясували у професорки курсу дерматовенерології ТНМУ членкині Американської академії дерматології Світлани ГАЛНИКІНОЇ.

«БЕРЕЖІТЬСЯ УЛЬТРАФІОЛЕТУ!»

– Світлано Олександрівно, як відомо, ініціаторкою бронзової засмаги стала Коко Шанель, навіть не підозрюючи чим згодом обернеться така мода для жіноцтва. Чому ж дерматологи всього світу нині б'ють на сполох, виступаючи проти засмаги?

– Люди прагнуть засмаги навіть не замислюючись, що ж це таке. Насправді ж засмага – не що інше, як фотоіндукований дерматит, тобто запалення, яке виникає під впливом сонця. Це захисна реакція шкіри, яка намагається протистояти сонячним променям. Для інформації скажу, що сонячне світло складається з хвиль різної довжини: ультрафіолетового, інфрачервоного та видимого випромінювання. Найсерйознішим з погляду пошкодження шкіри є УФ-випромінювання. Воно складається з УФА (320-380 нм), УФВ (280-320 нм) і УФС (200-280 нм). Найнебезпечнішим є УФС, але воно передусім поглинається стратосферним озоновим шаром і не досягає земної поверхні, а от вплив променів УФА є найглибшим. Вони проникають у дерму й сполучну тканину та при тривалому впливі викликають дистрофічні зміни, прискорюють процес старіння шкіри, так зване фотостаріння, геродермію й можуть сприяти розвитку меланоми, викликати пошкодження ДНК і мутації в клітинах шкіри. Випромінювання УФВ поглинається передусім клітинами верхніх шарів епідермісу, викликаючи засмагу та сонячні опіки. У малих дозах УФВ промені індукують синтез вітаміну D. УФВ випромінювання сприяє розвитку пухлин шкіри, зокрема й меланоми. Доведена також імуносупресивна дія УФВ-випромінювання, що призводить до зниження імунітету до інфекцій-

них і паразитарних захворювань. Отож проблем від ультрафіолету, як відає, чимало.

– Як позначається на шкірі надмірна інсоляція?

– У людей з підвищеною фоточутливістю на ділянках шкіри, які зазнають впливу радіації, сонячні опіки розвиваються дуже швидко. Вони проявляються почервонінням, свербінням, а в тяжких випадках – набряками, везикулами (міхурцями) й болем. Може навіть підвищитися температура тіла, людина нездужає, в неї може з'явитися

зроговілих елементів, спаяних з підлеглою шкірою, округлої або овальної форми, при насильницькому видаленні яких відзначається болючість. Колір лусочок варіює від нормальної шкіри до жовто-коричневих, часто з червонуватим відтінком, при пальпації – жорсткі, шорсткі. Розмір, як правило, менше 1 см. Згідно із сучасною класифікацією ВООЗ це захворювання належить до передракових.

Фототоксичні реакції можуть виникати й через те, що в організмі є речовини, які мають

меланоми. Офіційна всесвітня статистика теж невтішна: щорічно кількість хворих на рак шкіри у світі, як і в Україні, зростає від 3 до 7%.

«БУДЬТЕ РОЗУМНИМИ НА СОНЦІ»

– Які засоби придуть на допомогу за надмірної інсоляції та сонячних опіків шкіри?

– Якщо вдається встановити причину захворювання, то насамперед необхідно її виключити.

Місцево застосовують вологі обгортання з настоєм лікарських трав ромашки, нагідок, зеленого чаю тощо, крему з декспантенолом, метилурацилом, цинком, глюкокортикоїди (гідрокортизон, мометазон тощо). Коли ж з'явилися гнійні ускладнення, то потрібно провести адекватний туалет патологічних вогнищ, обробку антисептиками (хлоргексидин). У таблетованому та ін'єкційному вигляді призначають глюкокортикоїди, нестероїдні протизапальні (аспірин, індометацин), антигістамінні (цетиризин, лоратадин) препарати, що блокують дію медіаторів запалення. Вирушаючи на відпочинок, не забудьте аптечку з препаратами цих груп.

– Чи можна уникнути фотодерматозу та як?

– Є такий чудовий англійський вислів «Be sun smart», що означає – будь розумним на сонці. Тож закликаю його дотримуватися. Бажано також щонайбільше закривати відкриті ділянки тіла від сонця влітку.

Світлана ГАЛНИКІНА, професорка курсу дерматовенерології ТНМУ

головний біль. Сильні сонячні опіки можуть бути чинником ризику меланоми, а повторні – призводять до передчасного старіння шкіри.

Серед фотодерматозів розрізняють: поліморфний фотодерматоз, сонячну кропив'янку та актинічний, так званий, сонячний кератоз.

Поліморфний фотодерматоз з'являється навесні разом з появою перших інтенсивних сонячних променів. Між інсоляцією та клінічними проявами може минути від 1 до 10 днів, якщо немає повторного впливу сонця. Уражаються відкриті ділянки тіла – голова, шия, руки й передпліччя. Шкірний покрив червоніє, на ньому з'являються дрібні міхурці та вузлики, які, як правило, зливаються й утворюють пляшки. Турбує свербіж.

Сонячна кропив'янка може виникнути вже через кілька годин після перебування людини на сонці. Найчастіше на відкритих ділянках тіла можна побачити різноманітні плями, вузлики, міхурці та пухирі, що супроводжуються виразним свербінням. Вони зливаються між собою, утворюючи великі елементи, які, втім, зберігаються недовго.

Щодо актинічного кератозу, то це захворювання виникає внаслідок багаторічного регулярного впливу сонячного світла. В його основі лежить пошкодження кератиноцитів. Клінічно ми діагностуємо появу жорстких

фотосенсибілізуючу дію. Скажімо, лікарські препарати, які знижують захист шкіри від сонячних променів (фуросемід, тетрациклінові антибіотики, нестероїдні протизапальні засоби та деякі антидепресанти). Або ж косметичні засоби, що містять у складі деякі ефірні олії, продукти нафти, парфюмерія. Почасті сик рослин, що містить фуранокумарини, – борщівник, дудник може спричинити фототоксичну реакцію.

За захворювання внутрішніх органів, особливо травної та ендокринної систем, можуть теж впливати на фотопротекторні властивості шкіри й провокувати схильність до розвитку фотодерматозу.

Під впливом сонячного проміння більш небезпечними, як я вже зазначила, є злоякісні утворення, як-от актинічний кератоз, ця патологія наразі трактується як передрак. І звичайно, меланома – це вже більш грізне захворювання, яке призводить до раку, його метастазування та летальних наслідків. Особливий ріст меланом почався в Україні з часу, коли люди отримали доступ до закордонних курортів, зокрема, відпочинку на Африканському континенті, де особливо палюче сонце. Саме тоді дерматологи почали фіксувати значний зріст

Пригадуєте художні полотна митців минулого чи позаминулого сторіччя? В одязі з довгим рукавом, у мережаних рукавичках та з парасолькою тодішні панянки виглядали чудово, навіть не здогадуючись про такий процес, як фотостаріння.

Тому поради доволі прості, але дієві. І перша з них – уникати перебування під відкритим сонячним світлом, носити головний убір з полями або козирком і щонайбільше – закритий одяг з натуральних тканин, бо синтетика пропускає ультрафіолетові промені.

Виходячи на вулицю, не забувайте про сонцезахисні окуляри, користуйтеся сонцезахисними засобами з коефіцієнтом захисту не менше 30-50. А от косметичку, парфюмерію чи ліки, які спричиняють ваш фотодерматоз, варто відкласти до кращих часів, чи до осені. Не використовуйте скраб для шкіри перед інсоляцією, бо роговий шар виконує захисну функцію.

– Що порадите жінкам, які перебувають на війні, як захистити шкіру обличчя від надмірного сонця, вітру?

– Чомусь побутує думка, що лише жіноче обличчя страждає від надмірних сонячних опіків. Але це чимала проблема й для чоловіків, які служать в ЗСУ, передусім у східних і південних регіонах країни, де особливо палюче сонце й, зрозуміло, немає можливості захистити шкіру від його надміру. Нещодавно до нашої клініки звернувся боєць ЗСУ зі скаргами на висипання на бічних поверхнях шиї у вигляді плям червоного кольору. За його словами, захворювання розпочалося з появи декількох гіперпігментованих плям, які поступово розрослися, зливаючись між собою та утворюючи одне велике вогнище. Пацієнт розповів, що він тривалий час перебував на сонці в польових умовах. Ми провели клінічний огляд шкіри та дерматоскопію й встановили діагноз: пойкилодермія Сіватта, тобто фотодерматоз, залежний від сонячних променів. Аби запобігти прогресуванню хвороби, ми рекомендували пацієнтові обмежити вплив на шкіру ультрафіолетових променів. Чи зможе він дотримуватися цих рекомендацій, важко сказати. Але, гадаю, що сонцезахисний крем у його індивідуальній аптечці буде відтепер на перших позиціях.

Щодо жінок-захисниць, то ми підбрали для них лінійку сонцезахисних кремів, які ще й до того дуже зручні у використанні – невеликі за розміром, у компактному упаковуванні, є там і засоби для очищення шкіри. На початку літа передали ці пакунки за сприяння французької компанії Avene, якій безмежно вдячні за таку співпрацю. Ми на постійному зв'язку з нашими захисницями, враховуємо їхні запити та побажання, бо навіть, незважаючи на війну, жінка повинна мати можливість постійного догляду за своєю шкірою.

Лариса ЛУКАЦЬУК

ОБ'ЄКТИВ

(Зліва направо) **Марія ЛУГОВА, Анастасія ВИННИК, Олеся МИКИТА та Володимир БОРИС**, студенти медичного факультету

Світлина Миколи ВАСИЛЕЧКА

ВИШКІЛ

ВІДБУВСЯ ТРЕНІНГ ДЛЯ ІНСТРУКТОРІВ НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ЕМД

У рамках проекту про співпрацю зі Всеукраїнською радою реанімації та екстреної медичної допомоги на базі Центру симуляційного навчання ТНМУ впродовж шести днів тривали курси Advanced Life Support (розширені реанімаційні заходи) в дорослих від Європейської ради реанімації. Важливі практичні навички отримали 40 інструкторів навчально-тренувальних центрів екстреної медичної допомоги з різних областей України.

До курсу був залучений інструкторський склад викладачів Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського та інструктори, які є лікарями медичної мережі «Добробут» і лікарями центрів екстреної медичної допомоги Волині та Вінниці.

Під час курсу розглядали питання первинного огляду критичного дорослого пацієнта, менеджменту невідкладних станів критичного пацієнта,

розширених реанімаційних заходів. Для участі в цих навчаннях попередньо відбувся відбір, зокрема теоретичне тестування з числа тих, хто завершив навчання за транзитною програмою на базі Центру симуляційного навчання ТНМУ протягом останніх п'яти місяців. Ті, хто склав тести найкраще, отримали можливість стати учасниками курсу.

Фінансування цих навчань здійснювала Всесвітня організація охорони здоров'я. Всі, хто завершив цей навчальний курс і продемонстрував свої вміння на рівні інструкторів, проходять інструкторські курси від Європейської ради реанімації.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА
Світлина організаторів курсу

Вічна пам'ять

08.11.1930-27.07.2023

Ректорат, профком, працівники та студенти ТНМУ імені Івана Горбачевського глибоко сумують з приводу смерті доктора медичних наук, професора, колишнього завідувача кафедри акушерства та гінекології
Анатолія Юхимовича ФРАНЧУКА
та висловлюють щирі співчуття рідним і близьким покійного.

Відповіді на сканворд, вміщений у № 14, 2023 р.

- «Отелло». 2. Пуд. 3. Удав. 4. Тичина. 5. Лобода. 6. Октава. 7. Чад. 8. Ігор. 9. Вінчі. 10. Чобіт. 11. Див. 12. АПК. 13. Іван. 14. Гітара. 15. Атом. 16. Шок. 17. Пшоно. 18. Бюст. 19. Аврал. 20. Ют. 21. Альберта. 22. Корчма. 23. Амур. 24. Брендон. 25. Ребус. 26. Арбітр. 27. Марс. 28. ІС. 29. Об. 30. Матьє. 31. Ерг. 32. Буле. 33. Неру. 34. Адрес. 35. Бум. 36. Анатолій. 37. Ореади. 38. Орден. 39. Рот. 40. Нога. 41. До. 42. БМП. 43. Ан. 44. Сир. 45. Бульба. 46. АРЕ. 47. Броди. 48. Син. 49. Лама. 50. Лан. 51. Датоїт. 52. Бром. 53. Пліт. 54. Вокал. 55. Атака. 56. Айола. 57. Оратор. 58. Лото. 59. Вишня. 60. Ом. 61. Ікар. 62. Ітака. 63. Назар. 64. Аква. 65. Аз. 66. Лат. 67. Швейк. 68. Ноша. 69. НЗ. 70. Плай. 71. Лот. 72. Вовчок. 73. Ас. 74. Зоя. 75. Сухар. 76. Ва. 77. Уста. 78. Арія. 79. Крос. 80. Біб. 81. Рис. 82. Ранчо. 83. НЛО. 84. ОМО. 85. Бах. 86. Бар. 87. Лом. 88. Око.

Відповіді у наступному числі газети СКАНВОРД

1. Законодавчий акт Центральної Ради	2. Футбол клуб у Тернополі	3. Настанова порада	4. Суддя у спорт змаганні
5. Возз'єднання	6. Прапор Президента України	7. 24 години 8. Укр. телеканал	9. Хлібний виріб
10. Бойовий клич	11. Спосіб шиття	12. Партия В.Черновола (абрв.)	
13. Різновид халцедону	14. Український танець	15. Прилад для ловлі риб	
16. Шанобливе звертання до українця	17. Майстерня	18. Райцентр на Тернопіллі	19. Напій з ягід, фруктів
20. Танцювальний крок	21. Де... де-факто	22. Засіває лан	
23. ...Ось-мачка	24. Тут ставлять вистави	25. Орган птахів	26. Китайська гривня
27. Облцентр в Україні	28. Оре землю	29. Нота	
30. Державна відзнака	31. Гараж для літаків	32. Прикраса з коралів	
33. Роман Ю.Мушкетика	34. Гуцульський танець	35. Гори.	36. Таня, ащир 37. Бог сонця
38. Старослов'янська літера	39. Склепіння	40. Захворювання	41. Героїня «Украденного щастя»
42. Різдвяне дійство	43. Героїня М. Старицького	44. Одицяя потужності	45. Пистолет
46. Грошове стягнення	47. Вживається для писання	48. Казкове число	49. Великий безлісий простір
50. 100 м²	51. Щастя футболіста	52. Ансамбль з трьох співаків	53. Протидіяння чужій волі
54. Чає, період	55. Місто	56. Регіон України	57. Український автобус
58. Казкова країна	59. Бик	60. Українськй Фермоплі	61. Багатомінеральна гірська порода
62. Символ одного з облцентрів	63. Ручна граната	64. Літак	65. Вість
66. Сажмиць 67. ...-бан	68. Покрівля	69. Гібрид коня та віслюка	70. Казка М. Коцюбинського
71. Професіонал	72. Устрий	73. Огорожа	74. Займенник